

DELAVCI SO EDINA SILA, KI LAHKO ODPRAMI KRIZO

J. S. Z. KLIČE SLOVENSKE IN DRUGE JUGOSLOVANSKE DELAVCE V SVOJE KLUBE. — DOBA SOCIALNIH POTRESOV

Proč z mrtvilom in brezbriznostjo! Veliko v naših naselbinah je zamujenega, toda ni še prepozno! — Pomankljivo prosvetno delo. — Naloga proletarijata. — Izgovori, ki so kvarni in neupravičeni

V VALU splošnega nezadovoljstva in razočaranja je čas, da se zganejo tudi slovenske naselbine, katere so v prešlih letih, kar se delavskega gibanja tiče, bolj živovarile kakor bile aktivne. Mnoge so brez vsakršne delavske organizacije in plen v rokah lokalnih politikov, ki rojake izrabljajo v svoje osebne koristi in namene.

V drugih, ki imajo klube JSZ, je agitacija zelo zaostala. Šele prve mesece tega leta so se toliko zganile, da ima JSZ približno 100 članov več kakor jih je imela v enakem času prošlo leto, toda to je še vedno premalo.

Tudi agitacija za Proletarca je bila v prešlih letih zelo nezadovoljiva. Konference in klubi JSZ so sicer veliko razpravljali in sklepali o nji, in pri tem je večinoma tudi ostalo. Le mala skupina delovnih sodrugov je skozi te kritične čase ostala na fronti, toda je premajhna, da bi sama zmogla vzdržati organizacijo in njeno glasilo na površju.

Stotine naprednih, razredno zavednih delavcev je v slovenskih naselbinah, ki bi lahko bili aktivni, ki bi lahko, če se zavzamejo, zgradili klube, ki bi bili v čast in ponos delavskemu gibanju. Lahko bi, če se bi potrudili, poskrbeli, da se "Proletarca" dvigne vsaj na njegovo staro število naročnikov, kolikor jih je imel pred pričetkom krize.

Tudi na prosvetnem polju je stanje nezadovoljivo. Mnoge delavske kulturne organizacije goje priredbe takega značaja, ki se od buržvaznih nič ne razlikujejo. Pozablja se na pravilo, da delavske prosvete ne bo brez kulturnega delovanja v DELAVSKEM smislu. Referanti o kulturnem delu med našim delavstvom so to površnost in prešlih zborih JSZ zelo grajali in potrebno je, da se o tem bolj odločno pomenimo na prihodnjem zboru meseca septembra v Clevelandu.

Vsi dogodki prešlih let v tej in drugih deželah pričajo, da so poskusi, rešiti kapitalizem, storjeni na stroške delavcev in kmetovalcev, katerih življenjski standard se je vsled tega jako poslabšal. Obljube fašističnih diktatorjev v Evropi in demokratske administracije v Zed. državah niso potegnile ne delavcev in ne kmetov iz krize.

Vojna nevarnost nikjer ne odjenja in svet je neprestano v opasnosti, da ga objame nov požar klanja in razdejanja — in posledica bo še večje obubožanje ljudskih množic, in plaz bede bo podsul milijone veliko bolj katastrofalno kakor jih je v letih prošle svetovne vojne in v času te krize.

Delavski razred je edina sila, ki katastrofo lahko prepreči. Usoda vseh dežel je v njegovih rokah. Če delavci nečajo vojne, ne bo vojne. Če nečajo bede, bo odpravljena. Ako

nočajo fašizma, bo strmoglavljen. In če so za odpravo sistema izkoriščanja, ga lahko iztrebijo.

Toda v ta namen se morajo delavci organizirati in usposobiti. Ker tega dosedaj še niso storili, jih izkorišča in vlada pešiča magnetov po svoji volji in jim odreja dobrine življenja, dasi jih je v izobilju za vse.

Neuki delavci si mislijo: "Kaj bi jaz, bodo že drugi opravili!" Naši rojaki pravijo: "Naj se Amerikanci prvi zganijo!" In ameriški delavci argumentirajo, da jim ni mogoče ničesar storiti, dokler bo toliko "foreignerjev", ki so pripravljeni delati za male plače in ceno živeti.

Kadar hiša gori, bi bilo nesmiselno, če bi stanovanjci v nji čakali, da pride kdo in jih reši.

Nesmiselno je, da milijone delavcev še vedno verjame, da jim izvaja boljše razmere kapitalizem — tisti kapitalizem, ki je povzročil to silovito krizo, ki je odgovoren za vojne, pomanjkanje, bedo in za vse druge socialne nadloge!

Delavci, ki se nadejajo, da jim bo demokratska stranka pomagala iz krize in nesigurnosti, naj čitajo poročila o stvarkah, če niso sami prisadeti v njih.

Demokratska in republikanska stranka se za prihodnjo jesen pripravlja na običajni volilni boj, ki ne bo drugače kakor navadno slepomnenje in blufanje volilcev. Obe kampanji financirajo kapitalisti, ne v korist delavcev, ampak v svojo.

Slovenski in drugi jugoslovanski delavci! Jugoslovanska socialistična zveza vas kliče! Pristopite v njene klube! Agitirajte! Širite Proletarca, socialistične pamflete in knjige! Pomnite, da je to za vas in za vaše potomce najvažnejše delo v tem zgodovinskem času. Delavci, ki se trudijo za organizacijo, katere nimajo z delavskim gibanjem ničesar skupnega, ali ki so se mlačno na njegovi strani, trošijo svoje energije sebi in škodo in ob enem zanemarijo svoje prave razredne dolžnosti! Zdaj smo v dobi presnavljanja človeške uredbe, v dobi socialnih potresov, v kateri potrebujemo delavcev s tako močnim socialističnim prepričanjem in z vero v svoje zgodovinsko poslanstvo, da jih ničesar ne premakne z njihovega stališča.

Sodrug in sodružice ter somišljeniki, kaj je vaš odgovor? Ali smo sposobni dati našemu gibanju pod okriljem JSZ potrebno življenje in bojevitost, ali nismo?

"Smo!" je edino pravičen odgovor. Ampak treba ga je izraziti v akciji, ne samo z besedo!

MILICA PROTI STAVKARJEM V ALABAMI

Proti stavkarjem v železnih rudnikih v Alabami je bila poslana nedavno milica, da zlomi njihov odpor. Par delavcev je bilo ubitih in več ranjenih. To je v tem letu že drugič, da je governor Alabame poslal vojaštvo nad delavce.

SOCIALISTIČNA KONVENCIJA V DETROITU PRIČNE 1. JUN.

Predkonvenčne konference. — Govori po radiu

Priprave za socialistično konvencijo, ki se prične 1. junija v Detroitu, Mich., so gotove. Zastopane bodo skoro vse države ameriške Unije. Največja delegacija pride iz New Yorka, kjer ima stranka največ članov. Število delegatov v posameznih državah je določeno na podlagi števila članov.

Par dni pred konvencijo se bodo vršile konference, na katerih se bo razpravljalo o agitaciji in drugih strankinih problemih. Na ta način bo konvenciji, katera bo trajala 3 dni, olajšano delo. Večer pred konvencijo, v četrtek 31. maja, se bo vršil v auditoriju Cass tehnične višje šole shod, na katerem bodo govorili Norman

Thomas, D. W. Hoan, Leo Krzycki, Jasper McLevy in več drugih. Konvencija bo v dvorani hotela Fort Wayne na Cass in Temple Sts. Udeležiti se je tudi tajnik JSZ C. Pogorelec. Koliko drugih članov JSZ je bilo izvoljenih za delegate, nam ni bilo poročano.

Nekaj govorov s konvencije bo oddanih po radiu, in sicer v četrtek 31. maja ob 8:30 zvečer (eastern daylight saving time) po postajah CBS in 2. junija ob 10:30 zvečer po postajah NBC.

Dve nalogi

Pridobivajte člane klubom JSZ in nove naročnike Proletarca.

IZ DELAVSKIH BOJEV

Posredovalci v stavkah odlagajo poravnave. — Milica, policija in deputiji proti stavkarjem

— V Buffalu, N. Y., je dne 16. maja zastavkalo moštvo vlačnih parnikov.

— Policaji in deputiji v San Franciscu in Seattlu so aretirali mnogo pristaniških delavcev radi piketiranja. Kompanije se trudijo zlomiti njihovo stavko s skebi in s pomočjo oborožene in sodne sile. Oblastniki v San Franciscu in Seattlu so apelirali na vlado, da jim naj pošlje vojaštvo "v protektiranje delavcev" (skebov). Governor Californije Rolph pa se je obrnil na predsednika Roosevelta, da naj posreduje v californijskih stvarkah.

— V Galvestonu, Tex., se je pridružilo stavkujočim pristaniškim delavcem 500 črnec, ki vozijo avto-tanke.

— Stavka voznikov avto-trukov v Minneapolisu je postala 16. maja skoro popolna. Stavkarjem se je iz solidarnosti pridružilo mnogo drugih delavcev. V St. Paulu so kompanije dne 18. maja izjavile, da so se pripravljene pogajati z vozniki, pod pogojem, da s stavko nemudoma prenehajo. V Minneapolisu je policija aretirala več sto stavkarjev, ker jim skuša zabraniti piketiranje. Okrog tisoč vodilnih trgovcev in obrtnikov v Minneapolisu je na svojem shodu 18. maja sklenilo, da morajo zlomiti stavko voznikov in drugih delavcev za vsako ceno. Zupan jim je obljubil, da bo policija stavekake protektirala in ob enem jim je dovolil najeti tudi privatne straže za

protektiranje truckov in skebov. Delavci uvidevajo, da je oblast proti njim pod "new dealom" prav tako brutalna kakor je bila pod prejšnjimi vladami.

— Stavka delavcev, ki so upravljali gasolinske postaje v Clevelandu, je bila na predlog tajnika notranjih zadev Harolda Ickesa končana. O spornih točkah in zahtevah stavkarjev bo končno veljavno odločila posredovalna komisija. Stavka je trajala blizu mesec dni.

— V Heleni, Mont., so dne 16. maja zastavkali tiskarji. Prizadeta sta oba dnevnika v tem mestu.

— Brezposelni v Kansasu niso pri volji, da bi mirno trpeli neznosne razmere. Prirejajo velike pohode, ki pa jih oblast ne tolerira. Več o tem v poročilu na drugem mestu v tem listu.

— Brezposelni v raznih mestih v Ohiju, v Knoxville, Tenn., v Des Moinesu, Iowa, v Wau-ricki, Okla., itd. so se organizirali in zahtevajo, da naj oblast čimprej podvzame potrebne navedbe in akcije za odpravo neznosnega položaja.

— Delavci v avtni industriji so v negotovosti kakor so bili v času, ko je predsednik Roosevelt s svojo odvratljivo grozečo splošno stavko izvršil to, kar bo koncem konca koristilo le kompanijam. V posredovalnih odborih imajo kompanije prevelik vpliv, da bi mogli biti njih odloki kaj pri-najeti tudi privatne straže za

MUSSOLINIJEVA DIKTATURA NE BO OSREČILA ITALIJE

Tudi kapitalisti izgublajo zaupanje v fašizem. — Ducejeva država na poti v ekonomski polom

D IKTATURA v Italiji kapitalistom ni več toliko všeč kakor v početku. Državo je spremenila v kasarno, in to zagovornikom "privatne iniciative" ni ljubo. Ljudstvu, ki mora živeti v njej, tudi ne.

Mussolinijev režim je obljubljal, da bo Italijo rešil gospodarskega propadanja s pomočjo regulirane ekonomije v mejah kapitalističnega sistema. V ta namen je prepovedal stavke, razpusil svobodne delavske unije in delavce prisilil na pristop v svoje. Produkcija in distribucija je pod kontrolo fašistične vlade, ki jo poljubno regulira.

Koliko je Italija dosegla pod vladno fašistično diktature? Frank Knox, izdajatelj velikega čikaškega dnevnika Daily News, ki se je mudil več tednov v Italiji, da proučava gospodarstvo države pod fašizmom, konstatira v svojih uredniških člankih, da je Mussolinijev fašizem fiasco. Knox je zagovornik "svobodnega kapitalizma". V Zed. državah se bori proti ekonomski taktiki "new deala", češ, da zastopa slabo stališče v gospodarskih zadevah kakor Italija. On je mnenja, da je v tej deželi za kapitalizem več prilike, ako se mu pusti pot svobodnega razvoja, kakor pa, če bo "new deal" kopiral Mussolinijeve regulacije.

O Italiji piše, da je prva dežela v povojni dobi, ki goji regulirano ekonomijo. V dosegu absolutne oblasti je režim zatrl vse drobce parlamentarne ljudske vlade.

Svoboda govora, zborovanja in tiska je zatrita, istotako svoboda peticije. Ljudstvo — revno in bogato — je obdavčeno brez reprezentacije.

Delo je prisilno. Delavci morajo opravljati svoje posle tam, kjer jim je ukazano. Seliti za delom se smejo le, če dobe dovoljenje oblasti. Poklica si ne smejo izbirati po svojem nagnjenju, ampak po vladnih odredbah.

Delavci in industrialci se morajo ravnati po navodilih vlade, v kateri nimajo nikake besede. Višino dividend in plač določa vlada.

In kaj so posledice te vladne kontrole in regulacij?

Italija izvaja Mussolinijevo ekonomsko politiko že nad dobro desetletje popolnoma po njegovi volji. Kljub temu ji življenjskega stanja ni mogel izboljšati. Ojačal je le armado, vojno mornarico in zračno vojno floto.

Italijanski državni dolg se je letos dvignil na vrhovatno višino 102,000,000,000 lir (po sedanji valuti je vrednost lire 8.35 centov, ali 11.7 lir za dolar). K temu dolgu je pripisati še 50,000,000,000 lir drugih obveznosti, ki v prvo omenjeni vsoti v vladni statistiki niso vštete. Na podlagi teh števil je skupni dolg Italije okrog trinajst milijard dolarjev. Pred petimi leti ga je imela devet in pol milijarde. Njen budžet iz l. 1933 izkazuje 3,363,000,000 lir deficita.

Primanjkljaji v proračunih, in splošni dolgovi, ki postajajo višji in višji, molče oznanjujejo, da je končni bankrot Italije neizogiben, meni Knox.

Lani je šlo v Italiji okrog 38 odstotkov vseh njenih dohodkov za davke.

Koliko je Italija storila za brezposelne? Naj pove-do številke. L. 1930 je bilo okrog 500,000 delavcev brez služka. Januarja 1934 jih je bilo že 1,150,000, kar je za razmere v Italiji zelo visoko število.

Mussolini skuša rešiti potapljačo barko italijanske ekonomije z znižanjem plač, z znižanjem cen znotraj dežele, zato, da bi Italija, po zgledu Japonske, laglje konkurirala s svojimi ceninimi izdelki na mednarodnem trgu. To pomeni ne samo nadaljno poslabšanje življenjskih razmer v Italiji, nego s svojo konkurencijo poslabšuje delovne in življenjske razmere tudi v drugih deželah.

Če je fašizem v Italiji s svojim nesposobnim gospodarstvom kapitalistične interese ukanil, je to le dokaz, da ni v stanju izvršiti dane mu naloge. Delavci si je podjarmil, jim od-vzel vsako trhico svobode in jih vpisil v svoj aparat. Ako kljub temu ne more pokazati uspehov, je s tem le pritril izvajanju marksistov, da fašizem ni v stanju rešiti kapitalizma, četudi so bili delavci s terorjem primorani doprinesiti v ta namen ogromne žrtve. Koncem konca bo torej le treba poskusiti z obsovanjem socializmom, ker za svet ne bo drugega izhoda.

NOVICE, KI SO NOVICE

Časopisi, ki so porabili nešteto kolon s poročili o Dillingerju, so napravili čitateljem je beton hitro strjeval. Husum je bil mrtev, ko so ga rešili betonskega objekta.

— Lonnie M. Upchurch v

Raleighu, N. C., ki se je poročil pred letom, se je žene tako naveličal, da se je hotel iz-nobeliti. Ker pa mu je bilo za ugled, ni hotel iskati razpore-ke. Spravil jo je v avto, pod katerim je imel pripravljen dinamit in ga užgal. On se je odstranil po opravi in avto je med tem razneslo. Zena je v kritičnem stanju. Preiskava je ugotovila, da gasolinski tank v avtu ni eksplodiral, osumili so Upchurcha in ga aretirali ter obdržali poskusnega umora.

Peter Husum, star 45 let, je po dolgem času dobil spet delo. Nalagal je dvigalo z betonom. Zajemalnik dvigala, v katerem je bilo 17 ton betona, se je nad Husumom po nesreči odprl in ga zalil pod seboj. Ali je vaše članstvo v nji?

RAZNOTEROSTI IZ INOZEMSTVA

"Preobrat" v Bolgariji. — Sovjetska vnvanja politika. — Latva v fašizmu. Hitlerju "gre na živce". Goering v Jugoslaviji

— Bolgarija je dobila dne 19. maja vojaško diktaturo. Oficirji so odstavili prejšnjo vlado in prisilili kralja, da je odobril njihov režim. "Preobrat" je bil izvršen brez civilne vojne.

— Sovjetska Rusija je svojo vnvanjo politiko v poslednjih par letih zelo spremenila, kar je potrdil tudi nenaznanjen obisk komisarja vnvanjih zadev Litvinova v Ženevi, ki je dopel tja ob priliki zborovanja zastopnikov lige narodov. Konferiral je s francoskim ministrom zunanjih zadev in z več drugimi državniki. Sovjetska Unija zelo želi, da v Evropi ne pride do vojne, ker ima dovolj posla s pripravami za grozeč konflikt z Japonsko. Zato ji je veliko na tem, da razorožitvena konferenca, ki se prične 29. maja, ne konča s popolnim polomom.

— K. Ulmanis, premier vlade v Latvi, je dne 15. maja proglasil naredbe, ki vodijo v diktaturo. Vojaštvo je obkolilo urad socialdemokratske stranke, smelo na njemu rdečo zastavo in razobesilo državno. Vlada je proglasila obse-dno stanje in upa, da se ji s pomočjo vojaštva posreči za-čuditi vse odpore delavcev in kmetov.

— V Paturagesu v Belgiji je bilo v eksploziji v premo-govniku ubitih 15. maja 43 ru-darjev. Dne 17. maja se je do-godila v njemu druga eksplo-zija, v kateri je izgubilo živ-ljenje 14 delavcev, ki so iskali trupla ubitih tovarišev. Mno-go drugih je bilo ranjenih ali nevarno opečenih.

— V Bremenu se je 14. ma-ja otopil vlačni parnik in s njim vred 8 pristaniških delav-cev.

— Nezadovoljnost v Nem-čiji se širi. To je priznal tudi minister propagande Goeb-bela, toda odgovornost zanjo je zvrnil na "defitiste, zlobne že, slabše in izdajalce", ne pa na vlado. Tudi Hitler je za-čel uvidevati, da mu ljudst-vo ni tako udano, kakor si je do-mišljal. Razočaranje vrh ra-zočaranja mu oslabuje živce. Ko so mu v začetku aprila po-vedali, da so nemške finan-ce v veliko bolj kritičnem stanju kot je domneval, je začel pla-kati od poparjenosti. Njegov zdravnik je odredil, da naj se umakne delu in gre na poto-vanje. Naložili so ga na vojno ladjo Deutschland in ga vozil po Severnem morju. Šele ko so zdravniki smatrali, da si je dovolj opomogel, se je ladja vrnila v Nemčijo. Zdaj poro-čajo, da se bo vrnil v Nemčijo. (Nadaljevanje na 5. strani.)

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasiło Jugoslovanske Socialistične Zveze.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopiši in oglaševanja morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Work-
men's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zalta
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

GOVERNERJI PROTI PRISTANISKIM DELAVCEM

Governerja držav California in Washing-
ton ter župani obrežnih mest v obeh državah
so uposobili svojo avtoriteto ter silo na strani
družb v boju proti pristaniškim delavcem,

ki so zastavljali dne 9. maja. Okrog 20,000
delavcev je prizadetih. Kompanije so
najele skebov, kar je izzvalo izgrede in
boje, kakor vidite na tej sliki. Prizor je iz
San Francisca.

Razno iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Priredba
kluba št. 11 dne 12. maja je
povoljno izpadla. Udeležba je
bila dobra. Posebno so se odli-
kovale s posetniki naselbine
Power Point, Ohio. Windor
Heights, W. Va., in Glencoe.
Celo iz Canonsburga, Pa., smo
imeli udeležence.

Igralci in drugi, ki so rode-
lovali v sporedu, so svoje na-
loge spretno rešili. Imeli smo
zabavne in resne točke, ki so
bile vse dobro predvajane.

Zabava je bila izborna in je
trajala še celo po določeni uri.

Članstvo kluba št. 11 je bilo
vzradoščeno ob tem svojem
novem uspehu in je hvaležno
vsem, ki so pomagali in udele-
žencem.

Dne 16. maja je bilo v tu-
kajšnji Belmont County ustav-
ljeno vse reliefno delo Okrog
1,200 delavcev, ki so bili de-
ležni reliefnega zasluga, je
prizadetih.

Pittsburgh Terminal Coal
kompanija je zaprla svoj rov
v Powhatan Pointu, ki je eden
največjih v Ohio. Vzroka dru-
žba ni navedla. Odlok je prišel
nepričakovano. Nad tisoč de-
lavcev je prizadetih, med nji-
mi večina članov tamkajšnje-
ga kluba JSZ. Vse tako kaže,
da so delavci zaman upali, da
jih "new deal" izvleče iz de-
presije.

V Belmont County so pred
par tedni zastavljali vozniki
trucking. Ko to pišem, še ni
poravnana, pač pa jo skušajo
zločiti s pomočjo truckov, ki
jih je dala z vozniki vred na
razpolago kompanijam oblast
prej omenjenega okraja. Vla-
dajo ga demokrati. Morda se
bodo nekaterim delavcem od-
prle oči vsaj v takih slučajih.

Josipa Snoja so v soboto
12. maja obiskali John Troha
in soproga iz Strabane, Pa.,
Matt Tusek in sinovi Chas.
Bogatay in soproga ter nekaj
mladih fantov in deklet iz Po-
wer Pointa, in Tony Kravanja
st. iz Glencoe. Vsi so se udele-
žili klubov priredbe omenje-
nega dne. — Poročevalec.

Kaj si bi mislili, če bi bil Otto
Bauer meseca februarja to le-
to čestital mesarju Dollfussu
k zmagi nad socialisti? Kaj bi
rekli o Normanu Thomasu, če
bi bil 1. 1932 čestital Roose-
veltu na zmagi?

Kadar si demokrati in re-
publikanci drug drugemu če-
stitajo k zmagam, potrjuje
našo trditve, da med njimi ni
RAZLIKE, pač pa se tepejo
za službe! Nekaj sličnega ne-
iskrenega čestitanja sem videl
tudi na lanskem konvenciji S. N.
P. J. Če je tvoj nasprotnik res
nasprotnik, nimaš vzroka, da
mu čestitaš k zmagi! Če pa je
to "politika", pomeni, da ni is-
kren ne tisti, ki čestita, in ne
tisti, ki čestitko sprejme in se
zahvali zanj. Zato pa je svet
tako salamensko od muh, ker
je še ves prepojen s hinav-
stvom! — Historicus.

Izgovori in opravičbe.

Ako bi bili izgovori onih de-
lavcev, ki z njimi opravičuje-
je svoje neaktivnosti, gradbeni
materijal, bi lahko z njim
sežidali trdnjave in še marsi-
kaj. Le žal, da izgovori niso
nikak materijal. — S.

Čemu avstrijsko delavstvo
s silo ni moglo zmagati

Avstrijski socialistični vo-
dja Otto Bauer je izdal v Pra-
gi na češkem knjigo z naslo-
vom: "Der Aufstand der öster-
reichischen Arbeiter", v kate-
ri opisuje razvoj razmer v Av-
striji po vojni in vzroke fe-
bruarjskih dogodkov.

Pisatelj je orisal v nji iz-
bruh revolucije, Dollfussovo

roženost ni bila tako strašno
neenaka, kakor je bila mese-
ca februarja na Dunaju, kjer
so se borili delavci štiri dni z
infanterijskimi puškami proti
topovom in havbicam zvezine
vojske.

Ko so se delavci v Lenin-
gradu marca 1917 dvignili
proti carizmu, je bila Rusija
premagana v svetovni vojni,
in velik del armade je prešel
na stran delavcev. Na Dunaju
pa so stali delavci nasproti
najemniški vojski, ki se je bo-
rila proti delavcem discipli-
narno do zadnje ure.

Ko so se leningrajski delav-
ci dvignili drugič 7. novembra
1917, so bili vojaki na njihovi
strani in vlado Kerenskoga je
brnilo samo nekaj junke-
skih kompanij.

Vsled teh dejstev ni mogo-
če primerjati boja avstrijskih
delavcev z nobeno zadnjih ve-
likih revolucij. Nikdar se še
ni delavstvo borilo proti tolik-
šni tehnični premoči sovražni-
kov tako dolgo, tako trdovrat-
no, tako junaško kakor v av-
strijski vstaji," pravi v tej
knjigi Otto Bauer.

Izjava, da kljub temu bi bi-
li delavci morda zmagali, če
bi bila stavka popolna, zlasti
če bi stavkali železničarji in
tipografi. Ali vladi se je po-
srečilo zlomiti odporno moč
teh delavcev in zato so prvi
omogočili prevajanje nasprot-
nikov, drugi pa izhajanje me-
ščanskih listov, ki so lagali o
vstaji in trdili, da je že zadu-
žena in da so voditelji pobeg-
nili takoj ko se je pričela.

Na koncu knjige daje Bauer
navodila za nadaljno organi-
zacijsko delo in taktiko av-
strijske socialne demokracije,
ki bo predvidoma kmalu in
odločno posegla v avstrijske
razmere. — S. v ljubljanski
"Svobodi".

Otto Bauer.

krščansko-socialno diktaturo,
taktiko socialne demokracije
napram krščansko-socialnemu
fašizmu, vlogo Avstrije med
Hitlerjem in Mussolinijem,
potek herojskega štiridnevne-
ga boja proti združenim krščan-
ski Heimwehr, vojski in poli-
ciji, vzroke častnega poraza
avstrijskega delavstva in bo-
doče naloge.

Herojstvo avstrijskih delav-
cev in njihovo neenakost v
spoprijemu s sovražnikom pri-
merja takole:

"Ko so se dvignili pariški
delavci v letu 1871, je bilo to
neposredno po obleganju Pa-
riza po nemški vojski. Vse pa-
riško ljudstvo je bilo že oboro-
ženo. Orožja za 200,000 mož
je imela komuna na razpolo-
go. Stotine topov so bile v po-
sesti pariških delavcev. Obo-

KOGAR SE TIČE

Vprašanje, ki ni uganka.

Kako bodo izvršili preobrat
"radikalci", ki govorijo revo-
lucionarno, ob enem pa slu-
žbujejo raketirskim demokrat-
skim političnim?

Kako bodo zgradili močno
delavsko gibanje tisti "na-
predni" delavci, ki rajše pije-
jo pivo in jedo sandviče za
prigrafitan denar demokratov,
se navdušujejo za "new deal"
in zabavljajo socialistom, na-
mesto da se bi oprijeli organi-
zatoričnega dela in načelnega
boja?

Socializem ni kakor sandvič
na seji kakkega jugoslovanske-
ga demokratskega kluba, ki tu
ga prinesejo na krožniku. —

Radoved.

Izginjanje koroških Slovencev.

Pri ljudskem štetju dne 22.
marca 1934 v Avstriji so na-
šteli na Koroškem samo še par
tisoč Slovencev. Po padcu
Habsburžanov so jih našli na
avstrijskem Koroškem 37.
000. Klerikalci v Sloveniji so
se zelo togotili radi tega, češ,
da je Slovencev na Koroškem
veliko več, našli pa so jih sa-
mo sedemindeset tisoč v sled
nepravilnega štetja, katerega
so vodili avstrijski socialni de-
mokrati.

Kdo pa je kriv sedaj, ko se
je število Slovencev na Koro-
škem znižalo za okrog 30 ti-
soč? Mar ne "krščanski" Doll-
fuss s svojo katoliško vlado?

Politika v Clevelandu.

William Kennick je sloven-
ski občni odbornik in v Clevelan-
du. "Ameriška Domovina"
mu zdaj sarkastično pravi
"naš (?) koncilman" in An-
ton Grdina ga je po zadržilu
"A. D." krstil s primkom
"šlapa".

"Am. Domovina" ga je v a-
gitarici za izvolitev podpirala,
— pravi da zato, ker je vedno
trdil, da je — siromak! Torej
ne zaradi načel ali prepriča-
nja, ali da bi služil ljudstvu.
Kennick se jim je zamejil,
ker se ne strinja z načrtom za
obnovo slovenske banke.

Vsi skup pa se ravnanje po
pravilu, da je Bog najprvo
sam sebi stvaril krado.

Jugoslovanska solidarnost.

Patrioti so včasih zatirjali,
da so socialisti edini, ki nite
prepire in neslogo med Jugos-
lovani v tej kontri. A glej
šmenta — zdaj se patrioti rva-
sajo in kavsajo med seboj in
še celo shode razbijajo drug
drugemu.

Svetovna razstava.

Lanski "jugoslovanski dan"
na svetovni razstavi v Chicagu
je bil pod upravo J. R. Palan-
decha in njegovih kolegov.
Slovenski klerikalci, očiščeni
kraljevaši in konzulovci sploh
pa so ga bojkotirali. Socialisti
in komunisti se v take reči
sploh ne vmešavajo, ker bi bi-
lo škoda časa.

Letošnji "jugoslovanski dan"
na svetovni razstavi bodo u-
pravljali kraljevaši pod po-
kroviteljstvom in zakulisnim

vodstvom Jurija Kolombatovi-
ća. Predsednik jugoslovanske-
ga odbora v področju konzul-
love "centralne" organizacije
je E. P. Skubic in tajnik pa
nekdanji tajnik jugoslovanske
Farmer-Labor ha-ha stranke
Richard J. Zavertalk. Richard
je takrat zastopal dva člena.

Ali bodo vsi patriotični in
kraljevaški Jugoslovani delo-
vali z Djurmo in njegovim o-
borom? Kaj še! Marion V.
Squarcy, ki je bil tajnik lan-
skega odbora za jugoslovanski
dan na svetovni razstavi, pravi,
da so tisti, ki so se postavili
na čelo letošnjemu, pustolov-
šču, ki iščejo osebnih koristi in
časti, da bi z njo sebi pomagali.
A. Skubicu in R. J. Zaver-
tinku pravi, da dozdaj ni-
sta še ničesar storila in da sta
bila postavljena v odbor s po-
močjo "zaupnikov" takozvane
jugoslovanske "centralne" or-
ganizacije, ki sploh ni organi-
zacija, ampak orodje za sle-
pomišenje in pa za moledova-
nje denarnih prispevkov med
demokratskimi in republikan-
skimi politiki. Gotovo se po-
znajo med seboj, drugače ne
bi drug drugemu s tako gotov-
ostjo očitali grehov! Kar se
tiče omenjenih dveh odbor-
nikov, je Marion Squarcy v pra-
vem. Ona dva sta le izvrševal-
ca navodil svojih višjih, ki ro-
najo "politiko" izza kulis.

Squarcy in njegova skupina
grozi, da s takimi ljudmi ne
bodo sodelovali in so to sporo-
čili tudi upravi razstave. Ker
Palandevci ljudi ne bo zra-
ven, je Djuro mnenja, da naj
bi se pridobilo vsaj upravni
odbor SNPJ in posamezna
družstva te jednote. Kolikor mi
je znano niso zagrabilja za
vado. — Pika.

Poizvedujemo.

Kaj se je zgodilo z jugoslo-
vanskimi demokratskimi in
"neodvisnimi" političnimi klubi
v Chicagu in drugde, da po
primarnih volitvah ni več čuti
o njih? To sicer ne vprašujem
radi skrbi, ampak za šalo. — X.

Pinchot čestita Reedu.

Governer Pinchot v Penn-
sylvaniji je bil pri primarnih
volitvah v boju za kandidatu-
ro v zvezni senat na republi-
kanskem tiketu poražen. Zmagal
je sedanji senator David
A. Reed. Pinchot je gromov-
nik proti privatnim interesom
in na shodih je govoril "kot
socialist". Reed je reakcionar
in služabnik Mellonovih in-
teresov, ki dominirajo Pennsil-
vanijo.

Ko je Pinchot, ki je govoril
"kot socialist", izpravičel, da
je dobil nominacijo David A.
Reed, mu je čestital k zmagi.
Pred volitvami ga je obkladal
z vse sorte očitki in zagotav-
ljal, kakšna nesreča da bo za
državo Penno, če Reed spet
zmaga. Njegova žena Mrs.
Pinchot je bila v kompanji za
svojejo moža še bolj odločna.

Kako bi izgledalo, če bi bil
feldmaršal Hindenburg česti-
tal maršalu Fochu k zmagi
zaveznikov nad Nemčijo?

KOMENTARJI

Rakovskij in Trockij.

Kristjan G. Rakovskij, ki je šel pred ne-
kaj leti v času spora med Stalinom in Tro-
ckijem na stran slednjega, je bil za kazen
deportiran v Sibirijo in Trockij izgnan v
Turčijo. Rakovskij se je nedavno spokori-
l in izjavil, da bo v bodoče lojalen Stalinu.

Trockij z bojem proti Stalinu nadaljuje.
Trockij se giblje svobodnejše in živi v iz-
gnanstvu primeroma udobno. Sibirija pa je
Rakovskega strla. Rakovskij je bil premier
ukrajinske vlade in sovjetski poslanik v Pa-
rizu in Londonu, torej v dveh najvažnejših
deležah. Je briljanten diplomat in bil je
vpoštevan, dokler sta bila Lenin in Trockij
na čelu diktature in še nekaj časa potem.
Zdaj je njegova kariera vzlic spokoritvi
končana, kajti spokorniki ne dobe nikdar
več prejšnjega slovesa in vpliva.

Trockijevci Rakovskemu zamerijo, ker je
dezertiral. Drugi, ki so poznali njegov brez-
upni položaj v Sibiriji, se ne čudijo. Stalin ni
mekužnež, kadar ima opravka s svojimi
pristaši in še manj, kadar spravlja s poti
opozicionalce.

Trockij in Rakovskij sta pomagala gra-
diti diktaturo, ki je bila dobra zanju, dokler
sta bila med diktatorji. Ko ju je Stalin po-
tisil na stran, sta spoznala, da demokraci-
ja ni samo "buržvazna čednost". Kdor je v
opoziciji, to kaj lahko spozna.

Louis Fischer, ki je bil v Moskvi poro-
čevalec ameriške revije "Nation", piše, da je
sovrastvo sovjetske vlade proti Trockiju to-
likšno, da potrjuje zgodovino sovjetske Uni-
je, zato, da Trockij ne dobi v nji nobenega
priznanja! Trockij ji vrača s sovraštvom.

Na shodih in na sejah v sovjetski Uniji
vstane ta ali oni in avtoritativno zatrjuje, da
je Trockij plačan agent buržvazije za poru-
šenje USSR. Vsi v sovjetski vladi vedo, da
to ni resnica. Tisoče drugih v USSR ve isto,
toda niti eden ne sme govoriti v njegovo
obrambo! Taka je pač diktatura, ki ne pri-
znanja ne resnici in ne človeku, ki ji je ne-
ljub, pa če ima še toliko zaslug.

Svetovna revolucija in komunisti.

Komunisti menijo, da je svetovna revolu-
cija na pragu. To zatrjujejo od svojega po-
stanika 1. 1918. Louis Fischer, ki se smatra
za večaka v zadevah tretje internacionale,
piše v reviji "Nation" z dne 2. maja, da je
svetovna revolucija proletariata še prav ta-
ko daleč kakor je bila, ko sta Trockij in Le-
nin vladala sovjetsko Unijo in vodila tretjo
internaciano. Pravi, da preplavlja evrop-
ske dežele fašizem, medtem ko komunizem
plahni. "Evropa ni bila še nikdar tako temna
in v tako brezupnem stanju, kakor danes,"
ugotavlja Fischer, "in vzlic temu komuni-
zem ne more nikamor prodreti. Kominternu
je žalosten fiasco."

Se večji neuspeh, pravi Fischer, pa je ko-
munistična opozicija, ki jo je skušal zgra-
diti Trockij v Evropi in v Rusiji.

Fischer je glede oddaljenosti socialne re-
volucije v pravem. Oddaljena bo, dokler se
kominternu iskreno ne izroče za enotno
fronto. Dokler bo s svojimi fanatičnimi
strankarskimi vpadi je rušila delavske vrste
in ob enem igrala vlogo revolucionarnih ro-
mantikov, bo služila — pa če še tako nena-
menoma — reakciji.

Italijanska ekonomska politika.

Ekonomska pogodba Italije z Avstrijo in
Madžarsko je srečno pod streho. Italija sku-
ša kontrolirati ti dve deželi in ju uporabljati
za bazo svojih ekonomsko-političnih prodi-
ranj na Balkan. Madžarski je Italija obljubila
rabiti v bodoče za svoj izvoz luko Reko
namesto Hamburga.

Jugoslaviji se v tem obkroževanju nič do-
brega ne obeta, posebno še ne, ker ima zelo
nespretno, staromodno diktaturo, ki ne za-
dovoljava nikogar, razen krdele birokratov.

Pa tudi v Italiji ni vse rožnato. Njena
uradna statistika izkazuje, da je imela Ita-
lija v prvih štirih mesecih tega leta 965.830.
000 lir deficita, ali okrog 400.000.000 lir več
kakor ga je imela v istem času lansko leto.

Madžarska o mejnem sporu z Jugoslavijo.

Casopisje po svetu je dalo Madžarski vso
priliko razglasiti njen protest proti Jugosla-
viji. Predložila ga je v razsodjo ligi narodov.
"V prvih treh letih so jugoslovanske ob-
mejne straže ubile 15 Madžarov," konsta-
tira pritožba ogrske vlade. Francoski zuna-
jni minister Barthou je od madžarskih za-
stopnikov zahteval, da naj navedejo kon-
kretne dokaze. Poročilo pravi, da jih niso
imeli. Kljub temu je Ogrska svojo potezo,
bržkone na migljaj Italije, precej posreče-
no igrala. Ogrska hoče rovidiranje mej. V ta
namen je treba pripraviti javnost sebi v prid.

Iste dni so iz Dunaja poročali, da so bili
hrvatski emigranti v Avstriji tajno obvešče-
ni od svojih zaupnikov, da se čete jugoslo-
vanskih orožnikov ob madžarski meji množijo,
da so aretirali stotine Hrvatov in jih poslali
v Zagreb, kjer jih neusmiljeno mučijo. Je
prav, da se Hrvati bore za pravice in svobo-
do, toda z Madžarsko si ne bodo prebrali na
bolje. Najboljše zanje je, da se otresejo šov-
inističnega naziranja, nehalo misliti o "sa-
mostalni Hrvatski" — ker je taka Hrvatska
v sredi imperialističnih sosed nemogoča —
in začno z borbo za osvoboditev VSE Jugo-
slavije v prid vsega jugoslovanskega ljud-
stva. Dokler tega ne store, bodo kocka v ro-
kah Italije in Madžarske.

Škof, ki se je javno izpove-
dal in obsodil fašizem

Wallace R. Deuel poroča v depeši z dne
17. maja v čikaških Daily News o "škanda-
lu" v Italiji, ki ga je povzročil tržaški škof
Fogar, ker je sklenil, da ne bo več molče
gledal, kako fašistična vlada tira Italijo v
mlako grafta in čezdaleč večjih krivic.

Med drugim je, kakor poroča Deuel, jav-
no izjavil, da se "v imenu patriotizma gode
v Italiji stvari, o katerih je nemogoče govo-
riti. Prišlo je že tako daleč, da morajo umi-
rajoči v Italiji obleči na smrtni postelji črno
srajco in klicati v svojih zadnjih vzdihljajih
Mussolinijeva ime namesto Krista. V imenu
patriotizma in domovine se izteka milijone
lir graftarjem."

O katoliški duhovščini je dejal, da je ne-
vedna in zato ne zapade, kako zelo je
družba prepojena z zlom in krivicami. O ča-
sopisju je izjavil, da mora molčati in biti
udano v najpopolnejše sužnjevanje režimu.
"Niti list Osservatore Romano (papeževo
glasilo v Vatikanu) ne sme pisati to kar bi
rad," je dejal škof Fogar. Govoril je tudi
o slovanski manjšini, ki znaša v njegovi ško-
fiji okrog 200.000 duš, toda tega ne sme ni-
kjer omeniti.

Škof Fogar je izpovedal kar mu je bilo na
srecu v svojem predavanju v goriskem seme-
nišču. "Il Popolo d'Italia", ki je Mussolinije-
vo osebno glasilo, je škofa napadlo v ljutem
članku in ga dolži, da ni kršil samo italijan-
skih postav, nego tudi določbe v konkordatu,
ki sta ga sklenila papež in Mussolini. Pa-
pež se je namreč v tej pogodbi obvezal, da
se duhovniki v Italiji ne bodo vmešavali v
politiko, Mussolini pa je dal cerkvi popolno
versko oblast nad ljudstvom Italije. To je
vzrok, čemu Vatikan ni mignil niti z mezin-
cem v obrambo slovenskih in hrvaških du-
hovnikov, ki so bili poslani v najslabše kraje
v Italiji, in čemu se ni prav nič protivil od-
pravi slovenskega verouka v šolah in slo-
venskega bogoslužja v cerkvah, ki je nado-
meščeno z italijanskim jezikom. Tržaškemu
škofu pa je bilo tega zadosti in je kričnil,
da ga čuje ves svet.

S tem je demonstriral svoj pogum, kakr-
šnega nimajo ne slovenski in ne hrvaški
škofje v Jugoslaviji. Nekateri celo služijo
Mussolinijevi imperialistični politiki. Kot
zvesti "sinovi svetega očeta" molče o krivi-
kah, katerim so Slovenci in Hrvati v Italiji
še posebej izpostavljeni.

Škof Fogar je odklonil sodelovati pri bla-
goslavljajanju par spomenikov in dvoran, ker
nimajo z vero nič skupnega, in storil je še
nekaj drugih sličnih grehov. Zdaj bo kazno-
van. Njegova kariera je končana, ker je
govoril resnico.

Tom Mooney in sodišča

Federalni sodnik A. F. St. Sure v San
Franciscu je odklonil apel Tom Mooneyu za
razveljavljenje prejšnje in za novo obrav-
navo. Mnogo jih je bilo med sodniki, ki
osebno priznavajo, da se Mooneyu godi kriv-
ica in so to tudi javno izjavili v prid njego-
ve obrambe. Toda ko hitro odločujejo ura-
dno, so proti Mooneyu. Tako zahteva "do-
bro ime" in "prestiz" justice (?) v Califor-
niji — pa naj se Mooneyu godi še tolikšna
krivica. Sodišča Mooneya ne bodo rešila —
ne brez zadostnega pritiska delavskega
razreda.

Monopol patriotizma

Kdor se v Avstriji imenuje za patriota, ne
da bi imel v to dovoljenje vlade, se izpostavi
kazni, katera določa za take prestopke do
šest mesecev zapora in do 2.000 šilingov
(okrog \$880) globe.

Člani domovinske fronte so edini, katerim
vlada prizna pravico proglašati se za pa-
trioti. Beseda "patriotičen" je zdaj v Av-
striji sicer odpravljena, mesto nje pa se rabi
beseda "očetnjavski". Avstrija je očetnjava,
in kdor jo ljubi in ima poleg tega dovoljenje
v ta namen, je "očetnjavski" (patriotičen).

Tako je domovina (pardon, očetnjava)
rešena in Donava se še vedno izteka v črno
morje.

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Ko so prišli na drugo stran, je Santobono še vedno držal malo košaro s smokvami na kolenih in Prada ga je prepadel gledal; vprašal se je, kaj ga je tako nenadoma ohromilo, da ni bilo njegovim rokam mogoče poseči po košari in jo večeriti proč. Še nekoliko sekund, preden je prišel voz pod obok, je bil čvrsto namenjen, da stori to. Celo pogledal je še enkrat košaro; da bi natančno preračunal kretanje, ki jo ima napraviti. Kaj se je torej zgodilo z njim? Čutil je, da je postal plen naraščajoče neodločnosti in da poslej ne bo sposoben hoteti kaj gotovega, ker je čutil v tajni misli, da zadovolji predvsem samega sebe, potrebo čakanja. Zakaj naj bi hotel sedaj, ko je Dario nedvomno odsoten in ko gotovo nihče ne uporabi smokve prej kakor jutri zjutraj? Se nocoj mora gledati, če je koncilski kongregacija razveljavila njegov zakon — mora zvedeti, do katere stopnje je božja pravičnost kupljiva in lažnjiva. Gotovo, nikogar ne da zastrupiti, niti kardinala Boccanere ne, dasi mu ni bilo nič do njegovega življenja. Toda ni li ta mala košarica, odkar je voz zapustil Frascati, korakajoča usoda? Ni li podlegel užitku neomejene moči, rekoč si, da je v njegovih rokah, če hoče ustaviti usodo, ali pa jo pustiti, da gre do konca? Sicer se je vdal najnejasnejšemu vseh bojov; nič več ni iskal razlogov, roke so mu bile tako zvezane, da ni mogel ravnati drugače. Prepričan, da vrže svarilno pismo v nabiralnik palače, preden pojde spat, je bil vendar srečen ob misli, da bi ne storil tega, če bi bilo v njegovem interesu, da ne stori tako.

Zdaj je prišel zadnji del ceste v tej medli tišini, v večernem trepetu, v katerem so bili vsi trije možje navidezno odreeni. Zaman je začel grof, da bi ušel boju svojih misli, zopet govoriti o sprejemu v palači Buongiovanni, pripovedovati podrobnosti, opisaval krasoto, ki jo bodo videli — spravi je le nekoliko nesvobodnih, nezvezanih besed iz sebe. Potem je izkušal tolažiti Pierra, vrniti mu upanje, in mu je govoril o ljubeznivem, toliko obljubajočem kardinalu Sanguineti; ali dasi se je mladi duhovnik čutil zelo srečnega in se je vračal z mislijo, da njegova knjiga še ni prokleta in da morda zmaga, če mu bodo pomagali, je vendar komaj odgovarjal in se je prepuščal svojim sanjam. Santobono ni govoril in se ni ganil; v temni noči je takorekoč izginil.

Prada je hotel na vsak način pripeljati svoja spremljevalca v ulico Giulia, vsaj do petdeset korakov pred palačo.

"Zagotavljam Vam, da mi to ne dela nobene težave... Ker se Vam mudi, vendar ne morete daleč hoditi peš."

Via Giulia je še spala v svojem stoletnem pokoju; z dvojno vrsto mračnih plinskih luči je ležala povsem samotna, v otožni zapačenosti. Ko je Santobono zapustil voz, ni čakal na Pierra, ki je itak šel skozi mala vrata v stranski ulici.

"Na svidenje, abbe!"

"Na svidenje, gospod grof. Tisočkrat Vam hvala!"

Oba sta se slegla s pogledi do palače Boccanera, katere stara, monumentalna, s črno sencem napolnjena vrata so bila še odprta na stežaj. Trenotek sta videla njegovo visoko postavo v tej senci. Potem je vstopil s svojo malo košaro. Nosil je usodo.

XII.

Pierre in Narcisse sta obedovala v Cafe de Rome in potem v dolgih pomenkih pozabila na čas. Ura je bila deset, ko sta šla peš po korzu proti palači Buongiovanni. Zelo težko je bilo priti do vrat. Vozovi so prihajali v neprekinjeni vrsti, množica radovednežev, ki se je kljub redarjem ustavljala in preplavljala pešpot, se je tako zgostila, da niso mogli konji skoraj več dalje. Iz deseterih visokih oken prvega nadstropja in dolgem, monumentalnem pročelju je plaval bel sijaj, dnevnojasna svetloba električnih žarnic, ki so kakor s svetlobo lučjo osvetljevale cesto, v ljudski množici stisnjene vozove, valovje razburjenih, strastnih ljudi, ki so kakor v boju mahali z rokami in kričali.

Ali to ni bila le navadna radovednost, ki hoče gledati uniforme in ženske v dragocenih toaletah, kadar stopajo iz vozov; Pierre je kmalu slišal, da čaka ta množica na prihod kralja in kraljice, ki sta obljubila, da prideta na slavnostni ples, prirejen od kneza Buongiovannija v proslavo zaroke svoje

hčeri Celije s poročnikom Attilijom Saccom, sinom ministra Njega veličanstva.

"Vraga, nikdar ne prideva gor," je dejal Narcisse, ki je bil kakor zagoden med množico. "Saj so povabili vse mesto!"

Pierre se je začudil, ko je opazil prelata v mimo drdajoči kočiji.

"O," je dejal Narcisse, "našli jih boste tam več nego mislite. Če se kardinali zaradi navzočnosti kralja in kraljice ne upajo tja, pridejo vendar prelata gotovo vsi. Tam je nevtralen salon, kjer se lahko pobrati črna družba z belo. Pa slavnosti se ne prireja vsak dan. Torej se ljudje pehajo tja, kjer je kaj."

Razložil je Pierru, da prireja dvor pozimi redno dva plesa, sicer pa da je treba posebnih okolščin, preden se patriciat odloči za tak slavnosten večer. V dveh ali treh črnih palačah se še odpirajo saloni proti koncu predpusta, ali povsod nadomeščajo male plesne družbe nekdanje sijajne sprejeme. Nekateri knežje imajo enostavno svoj dan, in kar se tiče maloštevilnih belih salonov, so si ohranili enako, včasih malo manj, včasih malo bolj pomešano intimnost, zakaj nobena gospodinja ni bila postala brezpogojno priznana kraljica novega sveta.

"No vendar!" je vzkliznil Narcisse, ko sta dospela na stopnišče.

"Ostaniva skupaj," je dejal Pierre nemiren. "Samo nevesto poznam nekoliko, pa se zanašam na to, da me predstavite."

Ko sta prišla gor, je Pierre takoj pri vstopu v prvi salon opazil kneza in knežinjo Buongiovanni, ki sta skupaj stoeča sprejemala svoje goste. Knez, mož visoke in vitke postave, plavih, a že nekoliko osivelih las, je imel energičen obraz nekdanjega papeževega vojskovodje in blede severnjaške oči, ki jih je podedoval po svoji materi. Knežinja je bila s svojim okroglim, nežnim obrazkom videti, kakor da ni še niti trideset let stara, dasi je prekoračila že štirideseto; bila je še vedno lepa, njene smehljajoče dobrovoljnosti ni mogla nobena reč spraviti v zadržano in srečno je bila v oboževanju same sebe. Imela je rožnato atlasno obleko in se je bleščala v čudovitem lišpu iz velikih rubinov, ki so se žareli, kakor da se vžigajo na njeni fini polti in v njenih plavih laseh kratki plamenčki. Ker je bil najstarejši sin na potovanju, najmlajša tri dekleta pa še v penzionatu, je bila od vseh peterih otrok samo Celija navzoča — Celija v beli muslimovi oblečici, plavalasa, dražestna s svojimi nedolžnimi očmi in s čistimi usti. Do konca svoje ljubezenske zgodbe je ostala taka kakor velika, nerazcvetela, v svoji deviški skrivnosti neprodima lilija. Saccovi so pravkar šele prišli; Attilio, ki se je vstavljal pri svoji nevesti, je imel svojo enostavno poročniško uniformo, ali kazal je svojo veliko srečo tako naivno, tako javno, da se je njegova lepa glava z nežnimi usti in z junaškimi očmi kar žarela v izredni blešči mladosti in sile. V tem triumfu svoje strasti stoeča drug poleg drugega, sta bila oba že s praga videti kakor radost, kakor zdravje življenja samega, kakor neomejeno upanje v obljube jutrnjega dneva, in vsi prihajajoči gosti, ki so ju videli taka, so se morali smehljati, so bili ginjeni, in so tako pozabili na svojo zlobno, brbljavo radovednost, da so njih srca takorekoč letela tej lepi, vzhiceni ljubavni dvojici naproti.

Narcisse je stopil bliže, da bi predstavil Pierra. Toda Celija ga je prehitela; pristopila je k duhovniku in ga je odvedla k staršem.

"Gospod abbe Froment, prijatelj moje ljube Benedette."

Sledilo je ceremoniozno pozdravljanje. Pierre je bil ves ginjen od gracioznosti mladega dekleta.

"Benedetta pride s svojo teto in z Darijem," je dejala potem. "Nocoj mora biti kaj srečna! In videli boste, kako je lepa!"

Pierre in Narcisse sta ji zdaj čestitala. Toda ostati nista mogla več na mestu; val ju je odnesel dalje. Knez in knežinja sta imela še toliko časa, da sta za pozdrav nekolikokrat ljubeznivo pokimala z glavo, potem ju je val pogoltnil, preplaval, in Celija se je morala takoj, ko je odpeljala prijatelja k Attiliju, vrniti kot mala kraljica slavnosti na svoj prostor pri starših.

Narcisse je bil nekoliko znan z Attilijem. Ponovilo se je čestitanje in pozdravljanje. Potem sta oba iz radovednosti tako manevrirala, da sta za trenotek ostala v prvem salonu.

(Dalje prihodnjič)

Kapitalizem in demokracija

Ker v ugodnem momentu kapitalisti tako z veseljem podpro gibanje za uničenje demokracije, mora biti za delavce le nekaj vredna, čeprav jo eni, ki še niso izkusili fašističnih bat in terorja, podcenjujejo.

PRETEPI S FASISTI V LONDONU

Sir Oswald Mosley, nekdanji "militantni" laborit, skuša v Angliji zgraditi fašistično gibanje po vzgladu Mussolinijevega v Italiji. Tudi srajce je kopiral v barvi in kroju po Mussolinijevi. Na njegovih shodih pride dostikrat do kravalov, in posledica so potolčene glave. Par jih vidite na tej sliki. Na desni spodaj je židkinja, ki je na fašističnem shodu govorniku preglasno ugovarjala, v sled česar so jo Mosleyjevi fašisti pretepli.

ZAPISNIK VZHODNOOHIJSKE KONFERENCE J. S. Z.

Zborovanje zastopnikov klubov JSZ in društev Prosvetne matice, organiziranih v vzhodnoohijski Konferenci JSZ, se je vršilo v nedeljo 29. aprila 1934 v naselbini Power Point, Ohio.

Ker tajnik Konference s. Jos. Snoy ni bil navzoč, je otvoril zborovanje njegov namestnik Joseph Skoff. Pričela se je ob 10. dopoldne. Navzočih je približno 50 zborovalcev. Za predsednika je bil izvoljen Nace Zlemberger in za zapisničarja Frank Zaveršnik.

Zapisnik prejšnje konference, ki se je vršila 24. septembra 1933 v Piney Forku, prečitan in sprejet s popravkom, da je bilo zastopano v nji druž. št. 181 SSPZ in ne št. 189 SSPZ, kot se glasi v zapisniku. Pomožni tajnik poroča o finančnem stanju Konference, kar se vzame na znanje.

Tajnik Jos. Snoy je sporočil, da zaradi bolezni ni mogel priti na to zborovanje, poslal pa je pismeno poročilo, ki se prečita. V njemu vzpodbuja navzoče k vztrajnosti v delu za soc. stranko in njeno literaturo. Med drugim navaja, da je v imenu Konference poslal resolucijo za starostno zavarovanje v guberniju v Columbus, O., in da je deloval kjerkoli je mogel za soc. stranko. Za Proletarca ni mogel storiti toliko kolikor bi rad, ker ga je ovirala bolezen. Izraža nado, da kmalu ozdravi in potem se loti dela s podvojeno silo, da nadomesti zamujeno. Govoril je dne 27. marca 1934 v Akronu, vračajoč se z državne soc. konvencije v Clevelandu, v prid socialistične agitacije. Priporoča klubom, da naj bodo aktivnejši, kajti prihaja čas, v katerem pride delavstvo v opasnost popolnega potlačanja, če ne bo organizirano in pripravljeno. Sugestira klubom, da naj imajo več priredb in shodov, kajti le z aktivnostmi dokažemo, da živimo, da delamo in se s tem pripravljamo v svojih velikih nalogah.

Dalje se prečita obširno Snoyjevo poročilo kot delegata na konvenciji ohijske soc. stranke, ki se je vršila 23.-24.-25. marca v Clevelandu. V njemu poudarja, da je bila ta konvencija soc. stranke v Ohio prva v zgodovini delavskega gibanja v tej državi, katere so se udeležili in jo pozdravili voditelji strokovno organizirane delavstva. Udeležil se je tudi s. Pletel, znani nemški delavski vodja, ki je ušel iz Hitlerjevega ujetništva v Nemčiji. S. Pletel je ob tej priliki govoril na dveh zborovanjih ob velikem navdušenju in odobravanju.

Največ razprave na konvenciji je bilo o platformi Joseph Shartza. Konvencija jo je končno sprejela pod pogojem, da bo veljavna le, če ni v konfliktu s pravili in taktiko soc. stranke. Kot je razvidno iz zapisnika eksekutive, je Shartzova platforma nesprejemljiva.

Konvencija je obvezala soc. stranko v Ohio za nadaljevanje boja v prid državnega zavarovanja proti brezposelnosti in za socialno zakonodajo sploh. Sprejeta je bila resolucija proti fašizmu.

Bratski delegatje na konvenciji, ki so zastopali unije, so se o delu soc. stranke v Ohio zelo pohvalno izrazili, ker je aktivna in je veliko pomagala v organizatoričnih kampanjah za pridruženje delavcev unijam. Snoy svoje poročilo zaključuje, da je konvencija sklenila veliko koristnega za pokret, toda njeni zaključki bodo imeli vrednost le ako gremo na delo in jih uveljavimo.

Sklenjeno, da se obe poročili s. Snoya sprejme na znanje in odobri.

Poročila zastopnikov.

Klub št. 9. — M. Tušek poroča; da so po svojih močeh aktivni na vseh poljih socialističnega gibanja. S. K. Bogataj poroča, da so sporazumno z društvom št. 181 SSPZ naročili 25 iztisov Majskega Glasca. S. Bergant pohvali člane kluba, ker tako redno poravnajo članarino.

Klub št. 11. — T. Kravanja poroča, da je v tem klubu 21 dobro stoječih članov. V blagajni ima \$110.46. Klub plačuje prispevek tudi Pros. matici. Sodeluje z ohijsko in s splošno soc. stranko, in na prošli državni konvenciji je dobil priznanje raditega. V United Socialist Drive je klub nabral \$16.90. Naročil je 25 izvodov Majskega Glasca. Prireja igre in zabave. J. Skoff pravi, da nima k temu poročilu ničesar dodat. L. Gorenc konstatira, da je klub št. 11 eden najaktivnejših v vzhodnem delu te države.

Klub št. 25. — J. Merzel poroča, da je v tem klubu 11 članov. Priredili so veselico, da si dobe nekaj sredstev za financiranje agitacijskega dela in da so klubove aktivnosti polvoljne. A. Vehar dodaja, da v blagajni nimajo mnogo, ker so članom naročili Proletarca.

Klub št. 95. — Nace Zlemberger poroča, da je ta klub najmanjši v delokrogu Konference v vzhodnem Ohio, je pa kljub temu aktiven kolikor je v danih okolščinah mogoče.

Prosvetna matica. — Druž. št. 13 SNPJ pismeno poroča, da mu vsled slabih razmer, v katerih je članstvo, ni bilo mogoče poslati zastopnika. Konferenci želi mnogo uspeha.

Druž. št. 358 SNPJ. — J. Bergant izvaja, da je Prosvetna matica zelo koristna ustanova in da jo društvo po svojih močeh podpira.

Druž. št. 181 SSPZ. — J. Taučar med drugim omeni, da Prosvetna matica pošilja dru-

štvom preveč knjig ene in iste vrste. Vsled tega njihovo društvo priporoča več različnih knjig in če mogoče naj se pošlje tudi nekaj angleških za mladino. Dalje priporoča bolj kotiranje blaga iz vseh fašističnih dežel. J. Pušnik izjavi, da se strinja s Taučarjevim poročilom.

Sklenjeno, da se priporoči predložiti po delegatu te Konference prihodnjemu zboru JSZ.

Vsa poročila zastopnikov so bila vzeta na znanje.

Tega zborovanja so se udeležili štirje sodrugi iz zapadne Pennsylvanije, namreč Jacob Ambrozich, John Terčelj, Fr. Mikec in John Tomáš. Prva dva sta zastopnika pennsylvanske Konference.

Predsednik povabi J. Terčelja, da naj nagovori zborovalce, ki je omenil, da so Pennsylvančani povrnili poset so drugom iz vzhodnega Ohia, ki so prišli na njihovo konferenco, da se tako boljše seznanimo in bodimo drug drugemu pri skupnem delu. Nato je v daljšem govoru izjavil o raznih problemih, ki se tičejo delavstva, a jedro njegovega govora je bilo vprašanje Proletarca in o agitaciji zanj. Ta list ima za seboj že skoro 30 let težkih bojov ne samo proti nasprotnikom delavskih korist ampak tudi boj za obstanek. Čitatelj in širitelj bi ga moral vsak slovenski delavec, ki se zaveda, da je delavec, kajti samo s pomočjo dobrega človeka se delavec usposobi za borbo proti sedanjemu redu in krivicam ter za stvaritev nove socialne uredbe.

Omeni J. Snoya, o katerem pravi, da je veliko storil za stranko in Proletarca, ravno tako sodruga M. Tušek in N. Zlemberger.

Po Terčeljevem govoru je nagovoril navzoče s. Jacob Ambrozich in jih pozdravil v imenu pennsylvanskih sodrugov.

Nace Zlemberger v razpravi o našem tisku izjavi, da potrebuje Proletarec več gromotnih sredstev in 1,000 novih naročnikov.

A. Vehar predlaga, naj se pobira prostovoljne prispevke v korist Proletarca. Sklenjeno, da se to izvrši. Predsednik da to nalogo T. Kravanji. Nabral je \$9. K. Bogataj predlaga, da naj se vsoto izroči Mrs. Snoy, da jo odpošlje na pristojno mesto. Sprejeto.

Matt Tušek poroča o rezultatu konferenčne prireditve, ki se je vršila prejšnji večer. Prebitek se deli enako s Konferenco in klubom št. 9 v Power Pointu. Prva je dobila \$16.71 in klub št. 9, ki je vodil prireditve, isto toliko.

T. Kravanja predlaga, da naj da Konferenca \$5 iz svoje blagajne v podporo Proletarcu. Sprejeto.

Volitve odbora. — J. Merzel predlaga, da naj se vse prejšnje odbornike znova potrdi. Ker ni bilo ugovora, se je o predlogu glasovalo in bil je sprejet. Odborniki v naprej so torej še vedno sledeči: Joseph Snoy, tajnik-blagajnik; Joseph Skoff in Frank Matko, nadzorika. Organizatorji: Joseph Snoy; Matt Tušek, Power Point; Frank Zaveršnik, Piney Fork; John Mrzel, Powhatan Point; Louis Gorenc, Bridgeport.

Sklenjeno, da se vrši pred prihodnjim rednim zborom JSZ še ena konferenca. Skliče se jo v Bridgeport. Datum določi klub št. 11 v sporazumu s tajnikom Konference.

M. Tušek predlaga, da konferenca izvoli dva delegata na prihodnje zborovanje pennsylvanske Konference, katero bo prvo nedeljo v avgustu v

Canonsburgu. Predlog sprejet. Izvoljena sta Matt Tušek in Karl Bogataj. Sklenjeno, da se jima plača vožnje stroške iz konferenčne blagajne.

Dalje je bilo sklenjeno, da dnevnic in vožnje stroške delegata na prošlo konvencijo ohijske soc. stranke plačajo klubi, pripadajoči v to Konferenco, in sicer proporcionalno na podlagi števila svojih članov.

Ker je dnevni red izčrpan, zaključil predsednik sejo.

Nace Zlemberger, predsednik. Frank Zaveršnik, zapisnikar.

VELIK SHOD NA ZAPADNI STRANI

Norman Thomas in Max Winter z Dunaja bosta glavna govornika. Sodelujeta pevski in tamburaški zbor "Karl Marx"

Chicago, Ill. — Češki klubi na zapadni strani in klub št. 1 sklicujejo velik socialistični shod, ki se bo vršil v četrtek 24. maja v dvorani Sokol Havliček-Tyrš na 2619 S. Lawndale Ave. Prične se ob 7:30 zvečer.

Glavna govornika sta Norman Thomas in Max Winter, biviš podžupan mesta Dunaj, ki deluje zdaj v Ameriki v interesu avstrijskih sodrugov.

Sodelujeta češki pevski in tamburaški zbor "Karl Marx".

Govoril bo tudi Arthur McDowell, socialistični kandidat za kongresnika v Illinoisu. Shodu bo predsedoval Frank Zaitz.

Vstopnina je 25c v pokritje stroškov shoda in kar bo prebitka, gre v kampanjski sklad socialističnih klubov na zapadni strani.

Opozorite na ta shod znanee in prijatelje. Dvorana, v kateri se bo vršil, ima 1,600 sedežev. Pridite vsi! — P. O.

Vodja španskih komunistov resigniral

Jose Balbontin, voditelj španskih komunistov, je resigniral. Ne strinja se s sklepom in diktatom svoje stranke, ki vztraja pri taktiki napadanja socialističnih voditeljev in sindikalistov. Večina komunističnega odbora je namreč za "enotno fronto" od spodaj — to se pravi, pripravljena je vzeti članstvo soc. stranke pod firmo enotnosti, je pa proti skupni akciji s socialistično stranko kot tako. Komunistični vodja Balbontin pravi, da je to za delavsko gibanje v Španiji samomorilna taktika. On je za skupen nastop s socialisti in sindikalisti, ker ve, da so iskreno za borbo proti nevarnosti fašizma in monarhistični reakciji.

Lafollettovci so ustanovili stranko 10 let prepozno

Lafollettovci v Wisconsinu so dne 19. maja na konferenci v Fond du Lac ustanovili progresivno stranko in se s tem ločili od republikanske, v kateri so bili doslej. Ako jo bi bili zgradili l. 1924-25 v času kampanje za predsedniškega kandidata LaFolletta, bi nekaj dosegli. Zdaj pa je za stranko, ki je samo "progresivna", prepozno.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu. Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom

TOČNA POSTREŽBA DELO JAMČENO

1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.

Telefon: CANAL 7172-7173

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitata in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

IVAN IVOSEVIČ:

Tako umiru socijalistički heroji!

U socijalističkoj novini "New Leader" objelodanjen je prikaz jednog očevidca, koji je odštampao u službenoj štampi austrijske socijalističke stranke, i u kojem je opisana tragična ali herojska smrt jednog patnika i heroja, žrtve februarskog ustanka Koloman Wallisch-a, koji je u toj borbi za slobodu, iz odatosti i ljubavi za pravicu i o-slobođenje radnika svijeta, umro za svoje ideale na vješalima. Čitajući taj prikaz o njegovoj herojskoj smrti, odlučih isti prevesti, da tako i ostali naši radnici dobiju priliku i da vide, kako pošteno i herojski umire za slobodu i pravicu taj odvažni vođa austrijskih radnika.

Mučenje, ubijanje i vješanje klanah zatočenika u tiranskim kapitalističkim zemljama, naročito pak u fašističkoj Austriji i Jugoslaviji, izvršava se najčešće u noći, a donji tragičan prikaz je svjedočanstvo, koji u suštini glasi:

"Paula Wallisch, drugarica i supruga neumrog borca, došla je u posjet svom mužu u čeliju, gdje je on čekao na smrt na vješalima. S njegovom suprugom, posjetila ga je i njegova rođena sestra i druga bližnja rodbina.

On je sjedio na tvrdoj postelji i na njegovu želju naručena je čaša vina, komadić kolača i novine. Doneseno mu je vino i cijeli kolač, napravljen i donesen iz bližnjeg susjedstva. Tamnički nadglednik poslao je svog poslužnika u kafanu po novine. Drug Wallisch, koji nije nikada prije pio alkohola, popio je vino. Također je pojeo cijeli kolač te sa najvećim zanimanjem pregledavao novinu, u kojoj se opisivalo njegovo uapšenje.

Strah pred dolazećim prolazio je kroz grudi posjetnika tamnice. Neopisiva bol za mužom i drugom, obuzimala je njegovu ženu, koja na pola satrvena i obnemogla, krikнула je tako snažno, da su se svi stresli od njenog patničkog krika. Tamnički liječnik pru-

žio je drugarici Wallisch rupčić, namočen kloroformom.

Zadnji se časovi primicu i drug Wallisch izjavljuje svoju posljednju želju, koja mu je također bila i ispunjena.

Čovjek, koji je 10 godina živio i borio se sa radnicima u gradu Bruck-u, prije nego što umre, zaželio si je još jednom govoriti sa drugovima.

Tri mlada čovjeka, koji su rame uz rame sudjelovali u borbi sa svojim drugom Wallischem i koji bijahu s njime zajedno zasužnjeni i bačeni u tamnicu u Leoben-u, bljahu dovedeni u njegovu čeliju. On ih je primio vrlo radosno, stiskajući im drugarske ruke i kod oproštaja im reče: "Nastojte, da budete dobri proletari. Vrijeme će doći i to vrlo brzo, kada ćemo mi biti pobjeditelji!"

Nakon što se oprostio od svojih drugova, bio je upitan, da li se želi ispovijediti i pričestiti. Ovo je drug Wallisch svjesno i odlučno odbio, kao nešto suvišnog i nepotrebnog. Njegova družica, od silne boli već na pola satrvena, usunula je za kratko vrijeme, a on se je dotle pripremao na svoj zadnji pohod — u zagrljaj smrti. U 11:30 u noći, dodje vladin krvnik Spitzer iz Beča sa svoja dva pomoćnika, koji su cijeli dan pili, stanu pred ulaz čelije i sa bečkim naglasom viknuše: "Izlazi van!" Drug Wallisch im blago odgovori: "Imate dosta vremena!" Članovi tribunala su već čekali na izlazu pred vratima, i krvnik je tim časom preuzeo druga Wallischa, koji se je obukao u svoje jednostavno odijelo, te se postavio između dva krvnička pomoćnika.

Osuđniku su svezali ruke. Krvnički pomoćnici išli su prvi, za njih je slijedio Wallisch, onda krvnik Spitzer, obučen u svoju crnu mantiju sa bijelim rukavicama. Iza njega je slijedila povorka policije, oficira, građanina, suci i dva liječnika. Naš vođa, opisuje piše, bio je odveden preko uskog i dugačkog hodnika bivše dominikanske crkve, koja je

sada pretvorena u tamnicu, do stratišta, koje je ogradjeno visokim zidom.

Iz našeg zatvora — veli očevidac — mogla se vidjeti cijela priprema za izvršenje osude. Kriminalni kažnjavatelji iskopali su duboku jamu, postavili su vješala i od dasaka napravili su nekoliko stepenica i povrhu njih podijum za izvršenje osude.

Oko pola noći pojave se 60 do 80 zubiha naoružanih vojnika, koji su se postavili u četverok. 10 časaka prije pol noći doveli su našeg obljubljenog druga i nezaboravnog vođu, koji je išao visoko uzdignute glave, vođen po krvničkim pomoćnicima. Prošao je kraj našeg tamničkog prozora, bacivši pogled u ugaon, gdje su bila podignuta vješala. Kad ih je ugledao, još je više uzdigao glavu. Došao je do stratišta isto onako odvažnim koracima, kao što smo ga često puta vidjeli, kako ide na govorničku tribinu.

Wallisch je bio postavljen uz stup. Krvnik se postavio na stepenicu do stupa. Naš drug Wallisch je tad gromko kliknuo i njegovo klicanje prodrijaše kroz noćnu tišinu i do nas. Čuli smo klicanje stranci, kojim je tako iskreno služio: "Neka živi socijalna demokracija!" "Živila sloboda!"

U tome tonu htjede proslijediti sa svojim smjelim govorom, ali krvnički dželiti ga podigloše, bacivši mu uže oko vrata, isto povukoše, i zadnja simbola riječ "sloboda" se više nije čula. Naš drug Wallisch pao je u nesvijest i nije više pokazivao tragova života. Da se konopac što čvršće stegne oko vrata, krvnik se objesio o njegovo rame, i poslije 5 sekunda, krvnik Spitzer porušio je postavljene stepenice i došavši do sudskog predsjednika, reče: "Ovim proglašujem, da je sudbeni nalog izvršen!"

Nakon toga pristupili su liječnici k mrtvom tijelu, izjavivši, da je smrt nastupila nakon deset časaka. Poslije izjave liječnika, članovi tribunala sa svim svjedocima napustili su mjesto ubojstva, izvršenog nad razumnim čovjekom, koji je živio i umro herojskim nadahnućem!

Na stratištu zavlada je grobna noćna tišina, kroz koju se iznenada prolomi zvoni glas: "Ubojice!", dobačen sa prozora kaznionice po jednom od pritvorenih boraca.

Točno 2 sata kasnije, mrtvo tijelo našega heroja metnuše u jednostavnu mrtvačku skrinju te ga odnese na groblje."

Eto tako umiru socijalistički heroji. Tako umiru iskreni borci za jednakost i slobodu! Sa takvom odvažnošću, smjelosti i ponosom mogu polaziti u zagrljaj smrti ljudi, slobodni mislioci, u čijim grudima kuca srce za napredak i pravicu svih ljudi na zemlji! Samo oni muševiti ljudi, koji kroz vijekove tame i ropstva traže svjetla i slobodu, koji smjelo i odvažno traže, da se sa lica zemlje izbriše tiranija i nepravda, ti će ostati dostojni nasljednici onih boraca, koji u najvećim mukama umiru herojskom smrću i kliču: "Živila sloboda!"

Ovakvo mogu umirati samo istinski radnički heroji na čijima će zlatnim slovima biti potpuna sloboda, buduća pokoljenja podići spomenike, na kojima će biti uklesani stihovi: Oj slobodo, svijetlija od svega, Tebe ljube protivnici stega. Sužnja srce, samo za te kuca, Neslobodan još te više ljubi.

Napredak kljub krizi
Socijalistična stranka na Danskom je u prošlim 5. letih napredovala za 40,950 članova, ali plaćaju članarino. Janu-
arja t. l. j. imela 190,070.

Nova "bonusna armada" s svojim zahtevami v Washingtonu

Da si veterani, to je, vojnici v času svetovne vojne in prejšnji veterani dobili letos precej koncesij povrnjenih, je njih glavna zahteva se neizpolnjena. Zato je bil to pomlad izvršen nov poskus mobiliziranja veterana s pohodom v Washington, da pridob

vlado za takojšnjo izplačilo bonusa. Pri letošnjem mobiliziranju veterana so vzeli prvenstvo komunisti, kar je povzročilo, da demonstracija ni bila impresivna. Mnogi se čudijo, kako to, da se komunisti navdušujejo za bonus bivših vojakov, ko nima to vendar nič skupnega z "revolucionarno" stranko.

Jens Peter Jacobsen:—Ivan Vuk:

ADAM IN EVA

(Iz zapuščine.)

RAZUMETI treba, da Adam Eve ni ljubil. Trditi to, ni tako neresnično. Nasprotno je neresnično trditi, da je Adam Evo ljubil. Ni je ljubil. Eve ni mogel ljubiti. Ne tako, kakor ljudi oče svojo hči. Zakaj Eva ni bila njegova hči. Ni je ljubil tako, kakor ljudi brat svojo sestro. Zakaj Eva ni bila njegova sestra. Ne tako, kakor ljudi daljni sorodnik. Zakaj z Evo nista bila sorodnika. Tudi je ni ljubil tako, kakor se ljubi prijatelja. Zakaj z Evo si nista bila prijatelja.

"In Bog je ustvaril iz rebra, ki ga je vz. l. človeku, žensko bitje in ga pokazal Adamu... Bila sta oba naga, Adam in njegovo žensko bitje. In nista se sramovala..."

Adam je bil mož, popoln mož. Ali Eva ni bila ženska, popolna ženska. Eva ni bila lepa. Bila je krepka, močno razvita. Zakaj vzeta je bila iz moža. Nista se sramovala drug pred drugim. Zakaj poželjenja drug po drugem nista imela. Ali poželi ženska sama sebe? Ali poljubljala moški svojo lastno roko?

Vsevedni pa je vedel, da se bo zgodilo z njima tisto in bosta poželjala drug drugega. Zakaj znan mu je bil Feuerbachov stavek: Človek je, kar on je.

Zato je rekel: "Jejta!"

Od različnih dreves sta smela jesti sadje, ker sta se s tem bolj razlikovala drug od drugega. Vendar sadja z drevesa Spoznanja, ki je bilo najslajše, nista smela jesti. Ker če bi jedla od tega drevesa, katerega sadje je najslajše, bi jedla vedno s tega drevesa in vedno tisto sadje.

In Bog je povedal to obema. Kljub temu sta pa jedla od tega drevesa in bila iz istega vira, mislila isto, videla isto in govorila isto...

In sta se sramovala! Tako je prišel padec. Eva se je kesala bolj nego Adam. Zakaj ona ni le samo prelomila božje zapovedi, nego je k temu tudi zapeljala Adama.

Adam se je kesal, ker je prelomil božjo zapoved ter se je jezil na samega sebe, zakaj se je dal zapeljati od Eve.

In nista več mislila isto. Ogibala sta se drug drugega. Adam zato, da bi ne bil trd k Evi, Eva zato, da bi ji Adam ne očital. In Adam je premagoval samega sebe in se bal Eve. In oba sta se izogibala drug drugega. Nista več jedla z istega drevesa in ne pila iz istega vira in nista več bila eno in isto.

Nastala je med njima razlika. "Tadaš se se njima odprle oči in sta spoznala, da sta naga. In naredila sta si predpasnike iz figovogav listja."

Bog ni govoril enako k njima in tako je nastala med njima še večja razlika. Naredil jima je obleko iz kož in ju pogнал iz raja.

"In Adam je spoznal svojo ženo Evo."

Vendar do ljubezni ni prišlo nikdar. Zakaj vkljub vsemu se nista dovolj razlikovala drug od drugega... Čim dalje pa obstoja svet, čimveč generacij je med Adamom in Evo in sedaj živčim, temvečja postaja ljubezen med moškim in žensko, tembolj lahkomišlno ju vleče skupaj. Moški pač ne bo bolj ženska. Vendar popolna ženska ne bo nikdar. Največja bo pri nji brezkončna privrženost.

Ta brezkončna privrženost je rešiteljica ljubezni. Zakaj če bi postala ženska popolna ženska, bi ljubezen umrla.

Radi razlike med popolnostjo in brezkončno privrženostjo nam je dana možnost, da najdemo pot k ženskemu srcu. Ta razlika je vez med moškim in žensko.

Vendar ljubezen med moškim in žensko ne bo nikdar popolna, nego bo ostala vedno brezkončna privrženost.

In privrženost je lepa.

Naj živi življenje!

Priljubljenost "Save"

Chicago, Ill. — Večanje priljubljenosti pevskega zbora "Sava" (odsek kluba št. 1 J. S. Z.) je bilo vidno tudi na njenem zadnjem koncertu v nedeljo 6. maja. Dan je bil tako izredno lep, da je bil kakor nalašč za izlete v pristo naravo, udeležbo na koncertu pa smo imeli večjo nego smo se je nadejali. Udeležilo se ga je nad 300 ljudi, kar je v takih okoliščinah med Slovenci v Chicagu visoko število.

V imenu kluba in njegovega pevskega odseka se zahvalim udeležencem in vsem, ki so pomagali k tako lepemu moralnemu in gmočnemu uspehu.

Na tej priložitvi mi je bila poverjena naloga upravitelja. Zato smatram za svojo dolžnost, da se zahvalim vsem, ki so pomagali na dan koncerta. Peveci, pevke, igralci in igralke so izvršili svojo nalogo izborni in s tem pripomogli, da je med občinstvom vladalo do konca priredbe najboljše razpoloženje.

V točlinici so delali Frank Sodnik, Albin Rak, Louis Macerle, Chas. Pogorelec, Frank Alesh, Anton Garden, Frank Bizjak in John Rak. Vstopnice je prodajal Luka Groser od začetka do konca. Pobirali so jih Blaž Novak in Thomas Svetlik. V varderobi so delali Fr. Krebel, Leo Vider in Joe Mačus. Slednji je imel upravo varderobe. Rože sta prodajali Kristina Turpin in Tillie Pole-nik. Listke za točlinico in kuhinjo je prodajal ves čas Filip

Kmetec. Upravo kuhinje je imela Karolina Macerle in pomagale sta ji soderužici N. Božičnik in Frances Saitz. Hvala vsem skupaj.

V petek 25. maja je redna seja kluba št. 1. Po seji in predavanju bo še nekaj časa za domačo zabavo, na katero ste vabljeni člani in članice vseh odsekov. — Justin Saitz.

Iz Kansasa

Socijalistična stranka si v Kansasu počasi zopet pridobiva tal. Ross Magill, njen večletni tajnik, je na pritisk eksekutive radi svojih manipulacij pri referendumu moral resignirati. Sedanji tajnik je Lawrence Piercy, mlad, inteligenten dečko. Ze v prvih mesecih je pokazal veliko aktivnost in uspehe. Vsem članom pošilja mesečnik Bulletin, v katerem jih obvešča o strankinem delu.

Dne 2. aprila se je vršil v mestni dvorani v Pittsburgu shod, na katerem je govoril Roy E. Burt. Udeležba ni bila najboljše zaradi premalo oglašanja in nekaj pa zaradi starega greha delavcev — brezbrčnosti.

Soc. stranka v Kansasu ima v državne urade popolno listo kandidatov. Nadeja se, da jih bo imela tudi v vseh kongresnih okrajih in istotako kandidati v legislaturo, kjerkoli mogoče. Volitve bodo prihodnje jesen.

V tretjem kongresnem okraju, v katerem so vse slovenske premogarske naselbine, je socijalistični kandidat dr. Bendure iz Baxter Springsa. Sedaj je poslanec v Washingtonu za to kongresno okrožje znani H. McGugin, ki se je najbolj vlek za notoričnega garyskega šolmastra Wirta v času, ko je odkril "komunistično-socialistično zaroto" v Rooseveltovem "možganskem trustu". McGugin je reaktor in v omenjeni vlogi se je vsi ameriški javnosti predstavil za zvestega služabnika privatnih interesov.

Dne 3. maja se je vršila v Pittsburgu konferenca socialistov tretjega kongresnega okraja. Udeležba je bila srednja. Več angleških klubov zaradi oddaljenosti ni bilo zastopanih. Bilo je prisotnih precej ameriških sodrugov in nekaj članov kluba št. 21 JSZ, kateri ima sedež v naselbini Arma. Predsedoval je Anton Sular; zapisnikar je bil Ralph Price iz Pittsburga. Največ razpravljanja je bilo glede nabiranja podpisov na petici-

je za nominiranje socialističnih kandidatov, aranžiranja shodov in o volilni kampanji sploh. Prihodnja konferenca toč. organizacij bo meseca septembra v Parsonu.

V okraju Crawford je prezel nalogo nabiranja podpisov klub JSZ v Armi. Zavedni telavci, sodelujte z nabiraleci! Soderugi in somišljeniki zbirajo tudi denarne doneske za financiranje socialistične radio ure. Spored v prid soc. agitacije bo v smislu načrta rečno oddajan na lokalni postaji v Abilene, Kans.

Sklicana je konvencija kansaške socialistične stranke, ki e bo vršila 26. in 27. avgusta / Topeki.

"Marčanje" kansaških prenogarjev je bilo koncem prve polovice tega meseca zopet v polnem zamahu. Ustavljena je bila vsa produkcija premo-ga — tudi ona s parnimi lopatami. Ker zaradi zastražnosti meje Missourija ni varno "marčat" tja, so šli preko le posamezniki in povedali delavcem namen svojega obiska. Dosegli so precej uspeha. Ob-lastim to "marčanje" ne uga-ja. Delavce, ki se ga udeležu-jejo, "nadzoruje" okrajni pravnik, šerif in tudi generalni pravnik iz Topeke je prišel "pogledat", kakšni so ti "div-jaki" na kansaškem "Balka-nu", kot so nas svojočasno na-zivali "stoprocentni patrioti". Direktnega povoda za aretiranje pohodnikov dosedaj obla-sti se niso imele.

Pa zdravi do prihodnjega tedna. — Kronikar.

Ivan Molek bo predaval prihodnji petek

Chicago, Ill. — "Fundamen-talne spremembe civilizacije" je predmet, o katerem bo v petek 25. maja predaval Ivan Molek. Predavanje bo po seji kluba št. 1, ki se prične točno ob 8. zvečer.

Po predavanju bodo na me-stu vprašanja na govornika, ostali čas večera pa bo porab-ljen za zabavo.

Na predavanje vabimo vse. Vstopnina je prosta. — P. O.

Socialist ima pravo vrednost za delavsko gibanje edino če je aktiven.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list i-
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. ANDREW FURLAN
DENTIST
Phone: Canal 9694
1858 W. CERMAK RD.
CHICAGO, ILL.
Office hours:
9-12 A. M.; 1-5 and 6-8 P. M.
Friday and Saturday all day
and evenings.
Waukegan office at
424-10th St., Tel. Ontario 7213
Mon., Tue., Wed. and Thu. till
noon, Sun. by appointment only

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

REZULTAT SPLOŠNEGA GLASOVANJA ZA SEDEŽ X. REDNEGA ZBORA JSZ IN ZA PREDLOG KLUBA ŠT. 14 JSZ.

Sledeči klubi so poslali rezultat glasovanja. Glasovalo se je o treh, na zadnjem zboru določenih mestih za sedež X. rednega zbora, ki so tu označena, in o predlogu kluba št. 14 iz Little Fallsa, N. Y., glede spremembe pravil tikažojih se zvišanja asesmenta in agitatorične svrhe.

Številka kluba in kraj	Canonsburg	Chicago	Cleveland	Skupaj glasov	Za predlog kluba št. 14	Proti predlogu	Skupaj
1. Chicago, Ill.	4	20	57	81	64	14	78
2. Ogdeby, Ill.	—	3	7	10	6	4	10
3. La Salle, Ill.	—	11	5	16	14	2	16
4. Conemaugh, Pa.	3	12	11	16	7	9	16
5. Power Point, O.	7	—	—	7	7	—	7
10. Forest City, Pa.	—	—	7	7	5	2	7
11. Bridgeport, O.	—	2	9	9	9	—	9
12. Gowanda, N. Y.	—	—	11	11	9	2	11
13. Syran, Pa.	—	—	11	11	9	2	11
14. Little Falls, N. Y.	—	—	7	7	7	—	7
16. Chicago, Ill.	—	11	2	13	9	4	13
19. Burgettstown, Pa.	5	—	2	7	7	—	7
20. Chicago, Ill.	—	11	—	11	2	9	11
21. Arma, Kans.	—	12	—	12	1	11	12
25. Powhatan Point, O.	—	—	11	11	—	11	11
27. Cleveland, O.	1	1	39	41	17	24	41
28. Newburgh, O.	—	—	12	12	8	4	12
31. Imperial, Pa.	1	—	8	9	9	—	9
33. Nanticoke, Pa.	—	—	7	7	—	7	7
37. Milwaukee, Wis.	—	3	34	37	2	34	36
41. Clinton, Ind.	—	5	—	5	5	—	5
45. Waukegan, Ill.	—	8	—	8	3	5	8
47. Springfield, Ill.	—	11	7	18	9	7	16
49. Collinwood, O.	—	—	16	16	4	12	16
50. Virden, Ill.	—	—	6	6	2	4	6
59. Herminie, Pa.	—	—	8	8	8	—	8
95. Piney Fork, O.	—	—	3	3	3	—	3
114. Detroit, Mich.	3	—	11	14	13	1	14
115. Detroit, Mich.	—	1	7	8	7	1	8
118. Canonsburg, Pa.	2	—	12	14	14	—	14
175. Moon Run, Pa.	—	—	7	7	5	—	6
180. West Allis, Wis.	—	18	10	28	3	25	28
222. Girard, O.	1	—	10	11	9	2	11
224. Chicago, Ill.	—	13	3	16	14	2	16
235. Sheboygan, Wis.	—	4	12	16	—	16	16
Members at Large	—	1	3	4	4	—	4
Skupaj	27	137	363	527	307	212	519

Rezultat glasovanja je poslalo 35 klubov in 4 posamezni člani in članice. V prvih štirih mesecih je bilo povprečno 834 članov in članic, kar znači da se je glasovanja udeležilo 63 odstotkov članstva. Rezultata niso poslali klubi št. 7, Sharon, Pa.; št. 23, Euclid, O.; št. 32, West Newton, Pa.; št. 225, Avella, Pa. in št. 230, Library, Pa. Od posameznih članov se nista udeležila glasovanja 2.

Sklep članstva je, da se vrši X. redni zbor JSZ v Clevelandu. O Spremembi pravil z ozirom na zvišanje prispevkov v agitatoričen fond stopi v veljavo z mesecem, ki ga bo določila eksekutiva na seji v juniju. Štetje glasov sta izvršila Peter Bernik in John Kopach, člana nadzornega odbora JSZ.

Chas. Pogorelec, tajnik.

J. S. Z. ZA POVEČANJE SVOJIH AKTIVNOSTI

Iz zapisnika seje odborov JSZ dne 10. maja 1934

Seje odborov JSZ dne 10. maja 1934 so se udeležili Filip Godina, Anton Garden, Joško Čven, Fred. A. Vider, Fr. Zaitz, Donald J. Lotrich, Božo Stojanovich, Alice Artach, Vinko Ločniškar, John Kopač, John Rak, Angela Zaitz in tajnik Chas. Pogorelec.

Pogorelec pojasni, da se bo uršila najprvo seja upravnega odbora, v katerem so Frank Alesh, Anton Garden, Peter Bernik, Filip Godina, Donald J. Lotrich, Joško Čven in Fred A. Vider.

Po končani seji upravnega odbora, ki je razpravljala in sklepala zgolj o Proletarcu ter agitaciji zanj, se je pričela seja odborov JSZ. Predsedoval je Anton Garden.

Chas. Pogorelec je izvajal v svojem poročilu, da je bil z ozirom na število naročenih članskih znamk mesec apríl najboljši v tem letu. Teh znamk je bilo naročenih 922, ali 331 več kakor apríl 1933.

Sploh je bilo število naročenih znamk letos v vseh dosedanjih mesecih višje nego v enakem času lanskega leta. Povprečno smo imeli v prvih štirih mesecih 834 dobro stojen članov, lani pa 755. Poleg tega je bilo letos v teh mesecih naročenih 208 manj izrednih znamk kakor lani. Skupno jih je bilo v štirih mesecih tega leta naročenih 531, lani v enakem času pa 739.

Od prošle do te seje je JSZ dobila dva nova kluba. Reorganiziran, oziroma obnovljen je bil klub v Barborton-Kennore, Ohio, s 30 člani.

V Bridgevillu, Pa., je bil ustanovljen nov klub JSZ s sodelovanjem Antona Zornika in somišljenikov. Pristopilo je 11 članov. Članstvo teh dveh klubov ni vključeno v prej omenjenem skupnem številu članov in članic JSZ.

Prosvetna matica. — V to ustanovo je do konca marca, ko je bil objavljen izkaz, plačalo članarino 87 organizacij. Skupno število podpornih in kulturnih društev ter klubov v Prosvetni matici bo letos približno enako kakor lani.

Meseca aprila je pristopil v Prosvetno matico pevski zbor "Zvon", ki deluje v Norandi, P. Q., Kanada. To je prvo slovensko kulturno društvo v Kanadi, ki je pristopilo v Prosvetno matico. Vprašali so, da naj jim pošljemo iger, ker se bo zbor pečal tudi z dramatikom. Želji smo ustrezili, ravno tako tudi društvu št. 22 SSPZ v Indianapolisu.

Prihodnji redni zbor. — Iz dosedaj prejetih glasovnic je razvidno, da je članstvo JSZ izbralo Cleveland za sedež bodočemu zboru JSZ. Sedem klubov ni še poslalo poročila o izidu glasovanja, toda večina za Cleveland v drugih klubih je tolikšna, da rezultat ne bo spremenjen. Glasovanje se uradno zaključi 12. maja.

Fond za potovalnega organizatorja. — Tudi iniciativni predlog kluba št. 14 v Little Fallsu, N. Y., ki določa 5c na člana posebnega asesmenta v fond za potovalnega organizatorja JSZ, je bil sprejet.

Dalje tajnik prečita pismo člana nadzornega odbora JSZ s. Blaža Novaka, ki se glasi: "Vsled razmer, v kakršnih se nahajam, ne morem biti aktiven v JSZ kot bi želel. Zaradi tega sem se odločil odstopiti od nadzornega odbora JSZ, kar blagovolite vpoštevati.

Zeleč vam obilo uspeha, ostajam, s sodružnim pozdravom, Blaž Novak."

Poročilo tajnika se sprejme na znanje, istotako se sprejme resignacija s. B. Novaka.

Tajnik pojasni, da sta po IX. zboru JSZ kandidirala v nadzorni odbor JSZ izmed članov slovenske sekcije samo John Kopač in Blaž Novak, zato sta brez namestnikov. Potrebno je, da ga do prihodnjega zbora izvoli eksekutiva JSZ. Bil je sprejet predlog v tem smislu in v nadzorni odbor JSZ je bil izvoljen Peter Bernik.

S. Pogorelec prečita pismo sodružice Sarah Limbach, tajnice pennsylvanske soc. stranke, datirano z dnem 18. aprila 1934, v katerem izjavlja, da ona ni kritizirala klubov JSZ na konvenciji pennsylvanske soc. stranke, in da nima vzroka jih kritizirati, ker razume težkoče in ve, da so aktivni. Pravi, da se čudi, kako je mogel sploh kdo poročati v Proletarcu, da so bili klubi JSZ kritizirani in da se jim je pretilo z razpustitvijo, ko se o tem v konvenciji dvorani sploh ni govorilo.

Božo Stojanovich obširno poroča o razmerah med srbskimi in hrvatskimi delavci. Priporoča sklicevanje shodov v hrvatskih naselbinah za ustanavljanje klubov JSZ. Svoja mnenja k njegovemu poročilu so izrazili Oven, Godina, Garden, Zaitz in Alesh. Smisel njihovih izjavljanj je, da se shodi obnesejo le, če je za njimi skupina ljudi, ki zanje

agitira in izvrši vse potrebne priprave. Če pa se bi sklicevalo in agitiralo za shode samo s pomočjo letakov, ne bi bili uspešni.

Prihodnji zbor JSZ. — S. F. Zaitz predlaga, da naj se izvoli odbor petih članov, ki bo do prihodnje seje sestavil inveni red, spored zbora in pravilnik ter ga ji predložil. Argumentira, da je tak odbor potreben osobito zaradi določitve referatov. Predlog podpiran in sprejet.

Izvoljeni so: Chas. Pogorelec, Fr. Alesh, John Rak, Peter Bernik in Frank Zaitz.

Dalje je sklenjeno, da naj o sporedu bodočega zbora razpravlja tudi odbor srbske sekcije in svoja priporočila predloži prihodnji seji odborov JSZ.

V področju upravnega odbora je bilo z ozirom na agitacijo za Proletarca sklenjeno, da se mobilizira čimveč sodrugov za obiske in druge naselbine v svrhu agitacije. Dejstvo je, da je bilo v prešlih treh letih veliko premalo in rezultat je, da je Proletarec zelo nazadoval v cirkulaciji. Največ je temu kriva seveda kriza.

Priporočano je bilo, da naj bi obiskal Cleveland in okoliške naselbine John Rak, in če bo čas dopuščal, tudi naselbine v Pennsylvaniji. Pogorelec bo posvetil kak teden časa agitaciji v Detroitu. Terčelj, Zlemberger, Garden, Oven, Lotrich in Alesh so bili na seji istotako priporočani za agitacijske obiske, ki se jih aranžira kolikor bodo okolščine dopuščale. JSZ ima skupno z upravnim odborom poseben odbor za planiranje agitacije, v katerem so Anton Garden, Joško Čven, D. J. Lotrich, John Rak in Angela Zaitz.

Veselica v Rentonu

Renton, Pa. — Plesna veselica druš. št. 400 SNPJ se bo vršila v soboto 26. maja v Slovenski dvorani. Prične se ob 7. zvečer. Vstopnina za moške je 35c in za ženske 25c. Igrala bo znana prvovrstna poljska godba iz Pittsburgha, ki igra vsak teden tudi na radio postaji WWSW.

Običajno smo prirejali veselice 30. maja. Letos smo si izbrali drug dan, ker želi večina članov posetiti druge prireditve, predvsem slavnost 30. letnice SNPJ in druš. št. 6, ki se bo vršila pod pokroviteljstvom druš. št. 6 in federacije SNPJ za zapadno Penno v sredo 30. maja na Syganu.

Na članstvo našega društva apeliramo, da pride na veselico polnoštevilno. Vstopnice bodo morali plačati v obliki društvenega asesmenta vsi, pa če se veselice udeležijo ali ne. Na svidenje 26. maja v Slovenski dvorani. — Anton Bogataj.

NAZIJSKA PROPAGANDA V Z. D.

Nastji so si ustanovili med Nemci v Ameriki in Hitlerju naklonjenimi domačini v Zed. državah propagandistične organizacije, katerih naloga je pridobiti ameriško javno mnenje v prilog nazijske politike v Nemčiji. V velikih mestih te dežele, kjer žive tisoče Nemcev in njihovih potomcev, sklicujejo nemške organizacije shode v obrambo Hitlerja in njegovega režima. Nekaj teh shodov se je končalo s pretepom na ulicah, med njimi eden v New Yorku. Na sliki na tleh je ženska, ki se je med demonstranti v nemški naselbini v New Yorku onemogla, in tik nje je eden demonstrantov ter policaj, ki ga mikasti.

Odkritje nagrobnega spomenika s. Greenu

Chicago, Ill. — Prihodnjo nedeljo ob dveh popoldne bo odkritje nagrobnega spomenika sodrugu dr. Raphael B. Greenu, na pokopališču v Waldheim, oziroma na pokopališču organizacije "Warsaw Benevolent Assoc." — Kdor od sodrugov ima priloiko, naj se udeleži te spominke slavnosti. Dr. R. B. Green je bil izredno aktiven v socialističnem gibanju v Chicagu in vsled tega je priporočljivo, da mu sodrug na ta način izkažejo svoje priznanje. V imenu eksekutivne soc. stranke čikaškega okraja bo govoril ob tej priliki Anton Garden. — P. O.

Visoki izdatki

Biro za statistike v Washingtonu poroča, da so v fiskalnem letu, končano junija 1932, potrošile oblasti v Illinoisu blizu \$600,000,000, ali točno \$76.46 na vsako osebo v tej državi.

Brezposelnost v Angliji

V Angliji je bilo koncem aprila 2,148,195 brezposelnih, ali 549,439 manj kot aprila lanskega leta.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

MAY.
CHICAGO, ILL. — V četrtek 24. maja shod v dvorani Sokol Chicago na Lawndale Ave. Govornika Norman Thomas in Max Winter.

CHICAGO, ILL. — V petek 25. maja bo v dvorani SNPJ predaval I. Molek o fundamentalnih spremembah civilizacije.

JUNIJ.
CHICAGO, ILL. — Socialistični piknik v nedeljo 17. junija v parku Riverview.

JULIJ.
CLEVELAND, O. — V nedeljo 15. julija piknik kluba št. 27 JSZ in pevskega odseka "Zarje" na Pintarjevih farmah.

AUGUST.
CANONSBURG, Pa. — V nedeljo 5. avgusta konferenca klubov in društev Prosvetne matice.

SEPTEMBER.
DESETI redni zbor JSZ 1., 2. in 3. septembra v Clevelandu, O.

Kupujem staro zlato
bodisi ure, uhane, prstane itd., po izredno visoki ceni. Zelo hitro se pri meni. **LEBER — ZLATAR**
3817 W. 26th St., Chicago, Ill.
6504 W. Cermak Rd., Berwyn.

RAZNOTEROSTI IZ INOZEMSTVA

(Nadaljevanje 1. strani.)

čajo, da se ga živčna nervoznost znova loteva.

— Hitler je podpisal novo postavo, ki kmečkim fantom prepoveduje iskati delo v industriji, dokler ne bo brezposelnost odpravljena. Vsa gledišča v Nemčiji so zdaj podrejena centralni vladi in uporabljana za njeno propagando.

— Dollfusova krščanska vlada je imenovala v dunajski mestni svet 64 "odbornikov", da nadomestijo one, ki jih je izvolilo ljudstvo z ogromno večino, toda jih je krvavi režim siloma odstavil.

— Obisk Hitlerjevega ministra Hermann Goeringa v Jugoslaviji je bil fiasco. Nemško poslanstvo v Beogradu mu je priredilo banket, toda le malo izmed povabljenih visokih beogradskih uradnikov se je odzvalo. Avdiencia pri kralju Aleksandru je bila Goeringu odrečena, kakor poroča dunajski list Der Tag.

— Ivan Stranski, dunajski korespondent češkega dnevnika Lidove Noviny v Prahi, je bil "vsled nasprotujočega poročanja" deportiran iz Dunaja.

Davki in "pijača"

V prvih 4. mesecih po pravici prohibicije je prejela zvezna vlada \$98,078,213 davka na "pijače". Pivci se torej po pravici prištevajo med najbognejše davkoplačevalce, kajti poleg davka zvezni vladi morajo plačati salunarjem licence ter okrajni in državni davek.

Pristopite v klub JSZ!

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — N. ročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. J. Neap Ave., MILWAUKEE, WIS.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:30 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

ZA MESEC FEBRUAR 1934.

Država in mesto	Redne	Dualne	Izjemne	Mladinske	Prejemki	Gl. stanu stranke	Drž. in okr. eigan.	Konv. fond JSZ
Illinois:								
Oglesby	14	—	—	—	4.90	—	—	1.40
Chicago št. 224	12	12	4	—	7.80	—	—	2.40
La Salle	15	25	—	—	13.25	—	—	3.90
Springfield	2	6	4	—	2.70	—	—	.80
Waukegan	7	4	—	—	3.50	—	—	.90
Viriden	1	—	5	—	.30	—	—	.10
Chicago št. 1	24	13	10	—	11.43	—	—	3.60
M. at L.	—	6	—	—	2.10	11.67	5.83%	.50
Indiana:								
Clinton	2	4	—	—	2.00	.50	.25	.60
Kansas:								
Arma	3	3	—	—	1.95	.50	.25	.60
Michigan:								
Detroit št. 114	—	—	50	—	—	—	—	—
Detroit št. 115	15	1	—	—	4.85	1.25	.66%	1.60
Ohio:								
Newburgh	3	—	—	—	.90	—	—	.30
Power Point	1	3	—	—	1.35	—	—	.40
Piney Fork	2	2	—	—	1.30	—	—	.40
Cleveland	36	36	52	—	23.40	—	—	7.20
Powhatan Point	—	9	—	—	3.15	—	—	.90
Girard	10	6	—	—	5.10	—	—	1.60
Euclid	1	—	—	—	.30	—	—	.10
Bridgeport	8	4	4	—	3.80	10.08	5.04	1.20
Pennsylvania:								
Hermine	4	1	—	—	1.55	—	—	.50
Canonsburg	10	—	18	—	3.00	—	—	1.00
Imperial	6	5	—	1	3.65	—	—	1.15
Avella	1	2	—	—	1.00	—	—	.50
Forest City	3	2	—	—	1.60	—	—	.50
Sygan	—	4	33	—	1.40	3.21	1.60%	.40
Wisconsin:								
West Allis	10	15	—	—	8.25	—	—	2.50
Milwaukee	36	12	—	—	12.90	6.08	3.04	3.20

Skupaj 212 188 180 1 \$127.40 \$33.37 \$16.68% \$38.15
Izredne mednarodne znamke:
Št. 115, Detroit, Mich. .... .25

Ekupni prejemki \$127.65

ZA MESEC MARC 1934.

Država in mesto	Redne	Dualne	Izjemne	Mladinske	Prejemki	Gl. stanu stranke	Drž. in okr. eigan.	Konv. fond JSZ
Illinois:								
Springfield	4	7	1	—	3.65	—	—	1.10
Chicago št. 20	15	—	6	—	4.50	—	—	3.00
Waukegan	12	2	—	—	4.30	—	—	1.40
Chicago št. 224	4	4	2	—	2.60	—	—	.80
Chicago št. 1	24	12	—	—	11.40	—	—	3.60
La Salle	9	8	—	—	5.50	8.42	4.21	1.90
Indiana:								
Clinton	1	2	—	—	1.00	.25	.12%	.30
Kansas:								
Arma	7	7	5	—	4.55	1.16	.58	1.40
Michigan:								
Detroit št. 114	—	25	—	—	8.75	2.80	1.04	2.50
New York:								
Gowanda	14	6	—	—	6.30	—	—	2.40
Little Falls	6	6	—	—	3.90	2.66	1.33	1.10
Ohio:								
Power Point	2	6	—	—	2.70	—	—	.80
Cleveland	—	24	24	—	2.40	—	—	1.20
Euclid	1	—	—	—	.30	—	—	.10
Newburgh	2	1	20	—	.95	—	—	.30
Bridgeport	6	7	4	—	4.25	—	—	1.30
Collinwood	8	6	6	—	4.50	4.26	2.13	1.50
Pennsylvania:								
Library	5	8	—	—	4.30	—	—	1.30
Hermine	6	1	—	—	2.15	—	—	.70
Imperial	5	2	—	1	2.30	—	—	.85
Nanticoke	8	2	—	—	3.10	—	—	.90
Moon Run	4	—	10	—	1.20	—	—	.40
Canonsburg	7	—	9	—	2.10	—	—	.70
Forest City	3	2	—	—	1.60	4.45	2.22%	.50
Wisconsin:								
West Allis	8	10	7	—	5.90	—	—	1.80
Sheboygan	30	10	10	—	9.87	—	—	3.93
Milwaukee	72	24	36	—	23.70	12.84	6.42	9.60

Skupaj 263 158 140 25 \$127.77 \$36.12 \$18.06 \$45.38

ZA MESEC APRIL 1934.

Illinois:								
Springfield	6	6	1	—	3.90	—	—	1.20
Viriden	2	—	10	—	.60	—	—	.20
Chicago št. 16	15	20	—	—	11.50	—	—	3.50
Oglesby	—	14	—	—	4.90	—	—	1.40
Waukegan	3	3	—	—	1.95	—	—	.60
Chicago št. 20	7	8	6	—	4.90	—	—	.80
Chicago št. 1	48	24	24	—	22.80	13.00	6.50	7.20
Indiana:								
Clinton	1	2	—	—	1.00	.25	.12½	.30
Michigan:								
Detroit št. 114	20	15	—	21	13.35	—	—	4.55
Detroit št. 115	24	2	—	—	7.90	5.95	2.97½	2.60
New York:								
Gowanda	9	3	1	—	3.75	1.00	.50	1.30
Ohio:								
Piney Fork	2	2	—	—	1.30	—	—	.40
Girard	10	6	—	—	5.10	—	—	1.60
Collinwood	12	12	—	—	7.80	—	—	2.40
Powhatan Point	8	3	—	—	3.45	—	—	1.10
Cleveland	—	—	24	—	2.40	—	—	1.20
Euclid	1	—	8	—	.30	—	—	.10
Power Point	1	3	—	—	1.35	—	—	.40
Bridgeport	10	6	6	—	5.10	—	—	1.50
M. at L.	6	—	6	—	1.80	7.83	3.91½	.60
Pennsylvania								
Conemaugh	24	12	12	—	11.40	—	—	3.60
Burgetstown	3	8	—	—	3.70	—	—	1.10
Moon Run	3	—	5	—	.90	—	—	.30
Herminie	7	1	—	—	2.45	—	—	.80
Avella	1	3	12	—	1.35	—	—	.40
Library	—	6	—	—	2.10	—	—	.60
Imperial	5	3	—	1	2.65	—	—	.85
Forest City	3	2	—	—	1.60	6.79	3.39½	.50
Wisconsin:								
West Allis	7	10	7	—	5.25	—	—	1.75
Milwaukee	96	24	—	48	33.60	13.41	6.70½	7.10

RISE OF JAP CAPITALISM BRINGS TRADE CONFLICT AND A MENACE TO WORLD WAR

Great Britain started a few weeks ago a trade war against the Japanese in her colonies that may pile up dead conscripts on battlefields and involve other nations, including the United States. Fascism is one menace of war in Europe and the challenge of Japanese capitalism to American and British capitalism brings a conflict that may produce another world war. The primary reason for this situation is that Japan has organized the most efficient system of capitalist production in the world so that it is today able to undersell all other nations. Coupled with the Japanese announcement last month that Japan has special interests in China, that Japan should have a navy as large as the American, and having set up a puppet state torn out of China and installed a Manchu to serve Japanese capitalism, we have a situation that is dangerous to the peace of the world.

What has made Japan an economic giant that makes the rest of the capitalist world shiver? She has depreciated her currency, kept prices and wages low, and developed a system of mass production that is the equal of and, in some respect, more efficient than American production. A few powerful families organized into less than 20 great organizations practically control the export business of the nation. We quote the United States News:

"The same group that buys cotton in the United States operates the ships that carry it to Japan, controls the banks that finance the purchase, owns the railroads that carry the cotton to the mills, owns and operates the mills that make it into cloth, finances and administers the export abroad and operates the sales organization."

Here is the highest perfected capitalism in the world off the coast of China, prepared to dominate the Far East and using the heavy artillery of

mass production to undermine the capitalist production of the Western Powers! To what extent has the Japanese colossus succeeded? The Washington Administration is worried and made an investigation. Here is the result summarized by the same publication:

"Figures prepared for the President show that last year the Japanese sold four times as much to Peru as the year before, they sold four times as much in yen value to Chile, about twice as much to Argentina, more than double as much to Brazil. Uruguay took four times as much of Japanese offerings and the rest of the continent nearly tripled its purchases." The Japs have also cleared the high tariff wall in the Philippines.

If the Japs are undermining our Babbitts in Latin America, Great Britain is more affected by Japanese competition. France and Holland are also nervous. Last week Great Britain set up a quota system that reduces Japan's export of cotton and rayon textiles to the British colonies by 50 per cent. It is expected that further action may be taken on other Japanese commodities unless Japan curtails her exports. What the Washington Administration will do is not yet decided.

It is not an accident that the United States is also building the American Navy to full treaty strength. Moreover, in April the Navy Department assembled the Pacific Fleet of 110 ships for a trial of speed through the Panama Canal which was accomplished in two days. Was this intended

to impress the Japanese imperialists with the speed by which the Pacific Armada can reach the Pacific Ocean? Officially, no; but such dramatic fleet maneuvers have an unofficial significance that is not lost in this world of imperialist strategy.

Japan was an ally of Great Britain and the United States in the war for "democracy". Now the latter two powers are ranged in antagonism with Japan and a bitter struggle is on over trade and profits wrung from the working masses who produce the commodities that are stakes in this struggle.

In the lower depths of society in Japan, Great Britain and the United States are the workers on the farms and the wage slaves, millions of whom are idle and destitute. They are raw material now largely useless in production but available cannon fodder to serve as conscripts in the struggle of banking and capitalist corporations for the control of markets. The trade war may at any time become a war of cruisers and airplanes, of big berthas and tanks, of poison gas and machine guns, and all for the greater glory and gain of the masters of economic life.

Here is a phase of world capitalism that will bear watching. Whatever their pretense, the aim of each imperialist power is the same, the enrichment of a handful of exploiters at the expense of the toiling masses. Workers have everything to lose and nothing to gain by fighting in such a conflict. — The New Leader.

A GLEAM OF LIGHT

The real purpose of the new deal is not to change the game of capitalist exploitation but to put the system back on its feet so that it can start on another period of exploitation. How far the administration has got in this direction is revealed in the fact that there are still 11 million unemployed.

Any way one views this situation the immediate future looks black. Co-existent with this, however, there is a trend of thought developing on the part of sane, sober, thinking people who may not as yet be willing to publicly express themselves, nevertheless who have arrived at the inward belief that only in Socialism is the salvation of the world to be experienced. This gleam of light amid the present darkness is most encouraging. — W. L. Baldrige, in The Arkansas City Tribune.

Our Doings Here And There

Our first important announcement is that of the mass-meeting arranged by the Yugoslav, Bohemian and Lowndale Socialist branches for tomorrow night, Thursday, May 24, at Sokol Havlicek Hall. The principal speakers are Norman Thomas and Max Winter, former Vice-Mayor of Vienna, Austria. We hope to have a large crowd attend this meeting. Every member should see to it that their friends are notified and try to dispose of as many tickets as possible. The admission price is 25c. Tickets can be purchased at the office of Proletarec.

On Friday, May 25, branch No. 1 JSF will hold its regular meeting at the SNPJ Hall. Important reports will be given, therefore it is imperative that we have a good attendance. After the business meeting comrade Molek will lecture on The Fundamental Changes of Civilization. A social with refreshments will follow the general discussion.

The Cook County Socialist Party picnic will this year be held at Riverview Park. The preparation committee is planning to feature an excellent program with prominent speakers and plenty of entertainment. Branch No. 1 JSF has received its quota of tickets to sell and urges its members to sell them. Of our friends and sympathizers we ask that they reserve this date and spend Sunday, June 17, with their comrades at Riverview Park.

A debate is being contemplated between the Chicago and Cleveland Youth groups. If the plans go thru, the Chicago comrades will visit Cleveland in this respect sometime next month. Watch for further announcements.

Last week it was announced that the JSF convention will be held in

Cleveland. We hope to have more delegates attend this convention than we had present at Milwaukee 2 years ago. Some of the important problems that will come up for discussion will be the cultural work of our Educational Bureau and greater agitation among lodges to join this institution. Our publications, Proletarec, The American Family Almanac and May Herald will be important problems. The question of Youth, how to organize it and how shall it function is another vital problem that no doubt will receive a good deal of attention at this convention. It would be well for our young comrades to discuss some of these questions at their branch meetings, especially the question of Youth which will concern them most. The convention will take place on September 1, 2 and 3.

On Sunday, May 27, the members of our English section of branch 1 JSF plan to hold an outing at the Sand Dunes. All members wishing to make this trip are urged to be in front of Proletarec office, 3639 W. 26th St., not later than 7 A. M. Invite your friends along.

John Rak, Chicago, Ill.

Municipal Ownership Speeding Up

Municipal ownership is evidently speeding up all through the country. George A. Rice, secretary of the Iowa section of the Public Ownership League, writes us this month that out of 22 municipal campaigns in the state recently in which municipal ownership was an issue every vote but one was favorable. Public Ownership.

Why should any worker be without the necessities of life when ten men can produce enough for a hundred?

What's Doing In Latrobe and Vicinity

Here in the Latrobe High School 45 minutes daily was recently devoted to the teaching of the various phases of the "New Deal". Each week for two hours the entire school met where the teachers gave talks to the students. The superintendent in his talk quite mistakenly said, "In a dictatorship a wise man rules over fools", because history informs us that very few dictators were wise. Another speaker made this statement: "Two extremes of government are private ownership and government ownership" and explained his statement.

From these two statements we can readily see that these men have given the students something to think about and that gradually problems of democracy will be taught and discussed in the public schools more freely which will be some help to the Socialists in their job of educating the people.

Education is a slow process of re-forming the people but it is the safe and sane way. We must remember that the people must be educated before our goal—Socialism can be attained.

Recently I read in a Pittsburgh newspaper that at the university of Pittsburgh just as many men joined the R. O. T. C. (a military student organization) this year as last year in spite of the protest circulars against joining that were distributed by a group of radicals on the campus. Is this supposed to be our road to disarmament and peace?

Jane Fradel, Latrobe, Pa.

99 44-100 per cent of man's troubles are man-made.

THE ROOSEVELT "WE" AND LETTER "R" CLIPPED OFF THE REVOLUTION

"By—using gray matter we can discover a lot of new things we can do. We want evolution. When you hear talk of revolution there is one letter too many in that word."

Thus spake Franklin D. Roosevelt not long ago.

Well??? What about it, Mr. Workingman?

Does it hearten you to know that F. D. R. believes there are a lot of things "we can do"? If so, is it not possible that you have failed to analyze the meaning of that word, "We."

When the president of these United States says "we" he doesn't mean You—any more than he'd mean you if he told Mrs. Roosevelt to spread herself in a house party and "invite everybody." You'd be out of that and you're out of it when Mr. Roosevelt thinks and talks about the things "we" can do.

What the "New Dealer" means is that those who really amount to something in this private profit system have a few more moves left to them before they will be compelled

to admit that they cannot continue the old game of exploiting workers.

"WE" can do many things —WITH WORKERS AND TO WORKERS FOR OWNERS.

"We want evolution," says the president. "We do not want to recover too quickly," declares Mr. Hull, the president's Secretary of State.

In other words, "take things easy. Don't cure the disease of poverty until you can do it in such a way as to permit those who own to profit from the labors of those who work. Don't perform an operation; just inject a little dope in the way of food vouchers and relief work, so that the victims will not feel the pain so much."

As far as the president is concerned it will be better to take time about this thing of permitting the people to enjoy the wealth which abounds on every hand. To abolish poverty too quickly would likely be to end Capitalism and establish some form of Socialism. Mr. Roosevelt thinks that would be bad. So do Mr. Mellon, Mr. Morgan, Mr. Astor and the other gentlemen burglars who are included in the president's "WE."

But how about YOU? Are you willing to wait until some way can be found to work you and your children and your children's children — for the profit of an owning class? Does the slow process of evolution suit you even if, in the process you become a pauper, your son a vagrant and your daughter a prostitute?

Well, probably you're satisfied; at least you act as though you are on every election day.

But we're not content with the same slow process which Messrs. Roosevelt and Hull eulogize. We don't think there's a single letter too many in the word revolution. We think it's just the word to describe what is needed throughout the entire world: An Industrial and Social Revolution, which will turn things over so completely that workers will have the full fruits of industry and idle owners nothing at all except the chance to become workers.

We regret that Mr. Roosevelt doesn't feel about it as we do. For we feel that the revolution, which will turn could be made a peaceful and easy event if those who hold the political power of the nation in their hands would use that power to bring the revolution about.

We're sorry Mr. Roosevelt isn't ready to assist in the revolution because we feel that his hold-back policies in this matter are going to result in a violent revolution in the long run. It is to avoid the violence and general hardships which accompany most revolutions that we Socialists are so eager to get political power and legally usher in the new co-operative society which will not grant special privileges to owners but which will give all a chance to work and enjoy the fruits of their labors.

Reading Labor Advocate.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

In the much heralded Darrow report to President Roosevelt on the NRA we note a tone of dissatisfaction very much like we Socialists have presented right from the outset. There is the matter of higher prices on commodities made possible by the codes with no corresponding raise in wages, monopoly, displacement of the little man, etc. In short Darrow's committee, originally appointed by the President, told him what he had to do to solve the problem — socialization. The Chicago Tribune, which has been knocking the New Deal more than any other Chicago newspaper and which has given all attacks on the New Deal prominence, displays the Darrow report prominently. However, while the attacks on Roosevelt's NRA are looked upon with favor they try to ridicule Darrow's open insistence for socialization.

Clarence Darrow is known as a brilliant lawyer. He has a masterful mind. His report was sought eagerly and it is hoped that it may make some indentations on the people of America. It is well to let America know what ails it and while there is no hope of the present administration adopting such measures as Darrow's committee recommends, still there is a chance that many will now discuss it who otherwise would hold closed opinions. Incidentally, a great majority of the mass of people are still in favor of the President's New Deal and maybe we Socialists shouldn't look at that too lightly. It shows that the American mind can be awung away from the horrors of competition to a mediocre planned sort of thinking. It confirms our belief that the American mind will be able to accept the new society of which Socialists preach. And while we are at it let us say that the old guard republicans are out trying to blaze the trail to recapture the profits of the system before Roosevelt's New Deal goes any further.

Norman Thomas came to Chicago on February 28, 1934 from a visit of the South and told us about the poor share croppers who farm the land for the owners and who receive pay on the basis of the total production. He explained that the governments plan of thwarting production was playing havoc with

these share croppers, for, while the land owner received his share from the government for not planting these share croppers who produced all the cotton were left completely out of the pact. It was only in the last few days that the newspapers have brought out this story. And at that it wasn't because they wanted to right the wrong but because the newspapers are opposed to the New Deal and they want to attack it for publicity value. When you ask yourself some pertinent questions you just must admit that it's the peoples' own fault because they have the power to stop all this if they only would use that power. We've been trying to teach them to think but it seems hardly possible that anything like that is going to happen so soon yet.

Norman Thomas will be in Chicago again on Thursday, May 24 and will speak for the Lowndale Socialists at Sokol Havlicek Hall. He is a keen observer of the trends and happenings and should bring a message of interest to the workers. Be sure you attend for he is the advance guard of the workers. And just like the case of the share-croppers which has just come to the attention of the nation although Comrade Thomas uncovered it three months ago he'll bring the message of the workers from other sections of the country which will be reported in future months.

Immediately after the National Convention of the Socialist Party of America we must place all of our efforts into the convention of the Yugoslav Socialist Federation scheduled for Cleveland, Ohio Sept. 1, 2 and 3. We sometimes take pride in classing ourselves as the best Federation affiliated with the Party. How much more satisfaction would be ours if we doubled our number and trebled our influence? And this is possible of attainment. It deserves proper attention from every active and erstwhile Federation member now.

Warm Argument

"But, madam, you have no claim. Your husband did not insure his life; he took out a policy against fire!" "That's what I claim. He has been cremated."

